

Liet za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4006 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali na
ovitku. Ako (351)
je številka
tedaj vam e prihodnje
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takoj.

Stev. (No.) 350.

Chicago, Ill., 26. maja (May) 1914.

Leto (Vol.) IX.

HUERTA PRED PADCEM.

Carranza se vdelež mirovne konference, med tem pa rebeli marširajo nad glavno mesto. Odločilna bitka.

Torreón, Mehiko. — Na opetovane pozive Wilsona in Bryana, da konstitucionalisti pošljejo svoje zastopnike na mirovno konferenco v Niagara Falls, se je Carranza odzval 23. t. m. in sporočil svojemu reprezentantu Jose Vasconcelosu v New Yorku, Luis Cabreri, kateri se je povrnil iz Francije in Iglesia Calderonu, kateri je bil pred kratkim osvobodjen od Amerikanceh iz trdnjave San Juan de Ulloa v Vera Cruzu, da naj takoj odidejo v Niagara Falls. Pogoji, pod katerimi se hočejo rebeli pridružiti konferenci, so še tajnosa, vendar se pa domneva, da bo Carranza najprej zahteval priznanje svoje vlade po Zedinjenih državah in potem šele bo vpošteval načrte in sugestije Wilsona ter posredovalcev iz južne Amerike. Za to svojo zahtevo ima Carranza opravičen vzrok, ker je brez malega gospodar že cele Meksike.

Niagara Falls, Ont. — Mirovna konferenca se vrši že en teden, a storjenega ni pravzaprav še nič. Seje so tajne, a kolikor je znane, nima posebne važnosti. Ameriški delegatje po naročilu Wilsona zavlačujejo stvar — tako saj izgleda — najbrž z namenom, da se konferenca zavleče dokler ne pade Meksiko City na kar zadobi meksikanska notranja politika drugo lice. Južnoameriški posredovalci imajo načrt, po katerem bi se sestavila v Meksiki začasna vlada iz vseh strank, toda na čelu te vlade bi ne smel biti Huerta, Carranza ne Zapata. Predsednika bi ne bilo, temveč le nekaj odboj več moč, ki naj bi vodil vladne posle pod nadzorstvom Zedinjenih držav dokler se ne uredi red in dokler ne bo izvoljen stalni predsednik. Huertovi delegatje izjavljajo, da če da bi bil Carranza ali kateri drugi vodja rebelne predstavnika. Konstitucionalistični delegatje bodo pa brez dvoma zahtevali, da vlada v Meksiki pripada edinole konstitucionalistom kot zmagačem in osvoboditeljem peonov in da Carranza mora biti bodoči predsednik. Kakšno stališče bo zavzel Wilson, ni še trdno znano; toliko je pa gotovo, da Wilson — kolikor je to zdaj pokazal — se ne bo dosti protivil konstitucionalistom. On ve, da vzrok vsem revoltam v Meksiki je zemljiško vprašanje, fevdalizem, in zato bo pomagal tisti stranki, ki hoče ugodno rešiti to vprašanje. Konstitucionalisti imajo pa resno voljo za rešitev tega vprašanja v korist ljudstva, oziroma so ga že delno rešili v krajih, ki so jih osvojili. Wilson je odločno za to, da se tudi mirovna konferenca zavzame za zemljiško vprašanje in njegov namen je, držati Vera Cruz tako dolgo dokler ne bo v Meksiki trdna vlada, ki bo ustanovila red in zagotovila ugodno rešitev tega vprašanja.

Vera Cruz, Mehiko. — Rebeli se pomicajo od vseh strani proti glavnemu mestu. V soboto so zasedli predmestje Cuernavaca šest milj bližine. Villa je s svojo glavno armado med Zacatecasom in San Luis Potosi. V obeh teh mestih je še nekaj federalcev in ko te počistijo, udaril bo Villa z vso silo na prestolnico nekdanjega Maksimilijana. Istočasno bo udaril Zapata od južne strani s 15,000 možmi. Huertine čete so se vse že zgrnile v bližino Meksiko City, kjer bo Huerta naredil zadnji odpor, ako se njegove čete prej ne pobuni. Pravi, da ima diktator okrog 50,000 mož za zadnjo obrambo; toda to število je pa le na papirju. Kar ima zanesljivih vseh vojsk. Z orožjem in municijo je slabo preskrbljen. Po-

ložaj v glavnem mestu je podoben sodu smodnika na žerjavi. Izbruh upor se pojavljajo vsa dan in nepristranski opazovalci javljajo, da bo nastal splošni pokol še preden Villa pride v mesto. Huerta, stari Indijec, je pa kljub temu neupogljiv. Odločno izjavlja, da se ne poda nikomur in kdor da pride v narodno palačo, šel bo preko njegovega mrtvega trupla.

Odločilna bitka pred padcem kapitola se bo najbrž vršila pri Quaretello na planjavi med gorami šest ur vožnje proti severu. To mestee je takorekoč ključ, Meksiko City in je zgodovinskega pomena. Tam je bojeval odločilno bitko cesar Maksimilijan pred 45 leti in padel poražen. Rebelne čete so se pojavile tudi v bližini Vera Cruz, kjer hočejo odrezati hurtovce od glavnega mesta in tako narediti obroč kroginkrog kapitola.

ALBANSKI "KRALJ" POBEGNIL.

Iz Dunaja poročajo, da je novopečeni albanski kralj Viljem 23. t. m. pobegnil iz svoje "palače" v Draču z ženo vred in poiskal zavetja na italijanski bojni ladji, ki tvori del mednarodnega brodovja v luki. Kralj je zvedel, da se albanski uporniki bližajo v velikem številu mestu in pobral je pete.

Pač smola za Viljema, kateri je zakraljeval po milosti avstrijske vlade!

CERKEV NA PRODAJ.

"The Milwaukee Leader" poroča: 26. maja ob dveh popoldne bo šerif prodal na javni dražnji v poslopju okrajnega sodišča poljsko katoliško cerkev Sv. Cirila na Windlake Ave. Farani ne marajo več podpirati cerkve in zato je bankrotiral. Tukajšnji poljski dnevnik "Kuryer Polski" piše glede tega, da so propast cerkve Sv. Cirila zakrivali duhovni sami, ker se vedno prepirajo s svojimi farani radi kolekte (aha!) in ker ne znajo gospodariti z denarjem, kadar ga dobijo. Dalje pravi omenjeni poljski list, da bodo Sv. Cirilu kmalu sledile tudi ostale poljske cerkve v Milwaukee, kajti sam poljski duhovnik Rev. Augustyn Zeininger se je baje izrazil, da "vse, kar je v rokah duhovnov, mora biti bankrot".

"Amer. Slovenec", kateri prav debelo laže o socialistični upravi v Schenectady in o upravnih drugih, naj zavije hinavske oči proti Milwaukee in se nagleda vzornega popovskega gospodarstva, kakor gori omejeno. Socialisti še niso nobenega mesta spravili na kant, pač pa so povsod pustili denar v blaginji, kjer so upravljali. Popje pa ne morejo še ene cerkve voditi brez dolga in slednjič poženejo vse na boben.

"Volk sit in koza cela ne more bit"! Pop bogat in cerkev brez dolga ne more biti, zato pa letijo cerkvice pod šerifovo kladivo! In taki ljudje hočejo socializem, oziroma delavcem, očitati slabo gospodarstvo? Pojte se soliti!

Ameriški kapitalisti že od nekdaj morijo otroke s prenapornim delom in z beraškimi plačami in svojih tovarnah, a sedaj so jih pa pričeli moriti z eksplozivnimi krogli iz strojnih pušk. Predrznost kapitalistov presega že vse meje in čas je blizo, ko bo tudi železna potrpežljivost delavcev dopolnila svojo mero.

V Jolietu je zadnji teden med mašo znorela neka Mrs. Stukel (Slovenka?). Šla je pred oltar, snela iz svečnikov nekaj gorečih sveč in jih vrgla proti kleečim. — Sodi se, da je to storila v verski blaznosti.

Kaj bo storil predsednik?

Delavstvo zahteva, da Wilson zapre vse rove v Coloradu in prisili Rockefellerjeve, da se podvržejo razsodišču. Od predsednika je odvisno, dali bo mir ali krvolitje.

Washington, D. C. — Položaj stavke v juž. Coloradu se tedni suče okrog predsednika Wilsona. Na njemu je zdaj leželo, dali bo mir ali ponovitev krvavih bojev.

Zadnji četrtek je Wilson sprejel odposlanstvo stavkarjev pod vodstvom sodnika Lindseyja iz Denvera. V spremstvu zadnjega so bile tri žene z dvema otrokoma iz ludlowskega šotarišča, Mrs. Petrucci, ki je izgubila tri otroke v ognju, dalje Mrs. Jolly in Mrs. H. M. Thomas, vse tri žene štrajkarjev ter Mrs. Lee Champion, katera je zastopala coloradsko žensko mirovno ligo. Prve tri so bile oblečene v žalno črno obleko.

Sodnik Lindsey je govoril v imenu žensk in v imenu stavkarjev. Rekel je predsedniku, da od njega zavisi mir in vojna v Coloradu. Če odide zvezino vojaštvo in če so povrne milica — potem je krvolitje neizogibno, krvolitje, kakršnega še ni bilo. Predsednik lahko to prepreči s tem, da zapre vse rove v štrajkarskem okrožju in jih s pomočjo vojaštva drži zaprte tako dolgo dokler ne bodo lastniki rogov privolili v nepristransko razsodišče.

Lindsey je vneto apeliral na Wilsona, da stori tako. Spomnil ga je na Roosevelta, kateri je pred več leti, ko je bil predsednik, na sličen način prisilil operatije v Pensilvaniji, da so se pobotali s štrajkarji. Obenem je Lindsey vpričo predsednika ostro obsajal operatije in ožigosal mlajšega Rockefellerja, ki noče nič slišati o razsodišču. Prizanesel ni tudi guvernerju Ammonsu. Povedal je predsedniku, da Rockefellerjevi imagnatje premoga kontrolirajo coloradsko zakonodajo in da pod njihovim pritiskom ni postavljajo v izvanrednem zasedanju storila ničesar v prid poravnave štrajka, pač pa je odobrila masakriranje v Ludlowu s tem, da je dovolila milion dolarjev za milico vstevši Rockefellerjeve strele. Dalje je Lindsey izjavil, da v južnem Coloradu eksistira fevdalizem; sodišča in ostale oblasti so pod kontrolo baronov premoga. Republikanske vlade več davno ni tam.

Wilson je vzel v naročje enega otroka, drugega je držal za roko — mati obeh teh otrok je zgorela v ludlowskem šotarišču — ter odgovoril, da ga zanima, kar je povedal Lindsey. Dejal pa je, da dvomi če ima po ustavi moč za preprečevanje. Lindsey je odvrnil, da ima to moč, ker tako zahteva javni mir in red, a druge poti ni.

Drugi dan v petek je Wilson predložil Lindseyev načrt za okupacijo rogov kabinetni seji. Rezultat te seje nam še ni znan, vendar pa neuradno poročajo, da se člani kabineta ne strinjajo s tem načrtom. Kaj bo Wilson zdaj storil? Dali bo poslušal svoje kapitalistične prijatelje in bratce Rockefellerja, ali se bo udal pritisku organiziranega delavstva, katero zahteva federalno okupacijo rogov?

Iz Washingtona je sodnik Lindsey odšel v New York, kjer bo skušal pritisk skupaj z Rockefellerjem ml. Dali bo mogočni car pustil Lindseyja predse ali ne, se ne ve; najbrž ga ne bo pustil.

Denver, Colo. — Obravnava proti majorju Hamrooku in ostalim častnikom pred vojnim sodiščem je bila končana zadnji teden. Sodnišče je že izreklo svojo sodbo, toda objavilo je še ni. Splošno mnenje je, da so vsi obtoženci oproščeni in lepo oprani vse krv-

de, Hamroek je vzel vso odgovornost nase, to je da če je kdo izmed obtožencev kriv česa, potem je on odgovoren za krivdo, ker napad na Ludlow se je vršil po njegovih ukazih.

Hamroek je pri obravnavi priznal, da je ukazal streljati s strojnimi puškami v šotore. Povedal je, da je rekel lajtnantu Linderfeltu: "Deni otroka v voziček in pelji ga seboj." To je pomenilo, Videla sem tudi štiri luknje od krogel na njegovem hrbtu.

Mrs. M. H. Thomas je pravila, da so milicari v njenem šotoru pobrali vso srebrnino in vsako stvar, ki se jim je zdelo kaj vredna, skupaj v vrednosti več sto dolarjev. Dalje je rekla, da je šedanes nemogoče povedati natančno število žrtev, kajti milicari so mnoga trupla ubitih štrajkarjev zmetali v vodnjake in v koke sive peči. Drugi dan po razdejanju šotarišča so v bližini našli novorojenega otroka, ki je bil še živ, toda o materi ni bilo niti najmanjšega sledu nikjer.

Država okrađena in zvezino vojaštvo goljufano.

Denver, Colo. — Coloradski postavodajalec so dovolili milion dolarjev iz državne blagajne v svrhu, da se naplačajo Rockefellerjevi streli, ki so klali premogarye. Spodnja zbornica je sicer sklenila, da plače ne dobe tisti milicari, ki so plačani od premogarskih baronov, toda senat je ta sklep ovrgel. Ko je potem gen. Chase predložil plačilno listo z imeni milicarjev, doglano se je, da je 126 vojakov izmed 168 v regimentu B vslužbenih pri Colorado Fuel and Iron Co., kjer ima Rockefeller svoje interese. To je torej dokaz, da milica služi predvsem Rockefellerju in zraven tega dobi še plačo od države.

Trinidad, Colo. — Delovodje rogov so pričeli goljufati zvezino vojaštvo, katero čuva, da ne bi dohajali novi skebje. Pripeljali so večje število "tesarjev" pod pretvezo, da bodo nekaj popravljali v rovu, ali kmalu se je izvedelo, da so "tesarji" navadni skebje, ki ne delajo s sekiro in žago, temveč kopljejo premog. Seveda so morali "tesarji" takoj tam od koder so prišli.

"MILICARJI SO OBNORELI!"

Tri žene štrajkarjev iz ludlowske šotorske naselbine, ki so bile priče napada in požiga šotorej po milicarjih dne 20. aprila, so se mudile v Chicagi zadnji terek. Žene — Mrs. M. H. Thomas, Mrs. P. Jolly in Mrs. Mary Petrusa — so se ustavile tukaj na poti v Washington, kjer hočejo osebno poročati predsedniku Wilsonu o dogodkih v Coloradu in apelirati nanj, da prisili barone premoga za razsodišče glede spornih točk. Z njimi je potoval tudi sodnik Ben Lindsey iz Denvera in Mrs. Leigh Champion. Imeli so priporočilna pisma od premogarske unije in od raznih naprednih meščanskih organizacij.

Sodnik Lindsey je rekel, da edino predsednik ima še moč, da naredi mir in prepreči nadaljevanje civilne vojne v Coloradu. Predsednik mora prisiliti obe stranki za razsodišče, druge poti ni.

Mrs. P. Jolly, žena štrajkarja v Ludlowu, je pravila o krvavem pondeljku dne 20. aprila. "Ako bi mi kdo drugi pravil kaj takega in če ne bi na svoje lastne oči videla" — rekla je — "ne bi nikdar verjela. Bilo je strašno, da ni mogoče povedati. Vojaki so bili popolnoma obnoreli. Ko so pri-

čeli streljati na šotore, pobrali so naši možje in fantje svoje puške in se umaknili nazaj proti hribu misleč, da bodo šli milicari za njimi in da bomo me ženske in deca ostala na varnem. Toda lopovi niso šli za njimi temveč streljali so nas same ženske in otroke kakor besni. Polili so šotore z oljem in jih zažgali z žveplenkami. Vojaki pa niso streljali le na nas ženske in deca, marveč na vsako živo stvar, ki se je gibala; — streljali so na kokoši, pse in mačke! — Videla sem mrtvo truplo Louisa Tikasa, grškega štrajkarja. Imel je počeno glavo od udarca s kolom in na lieu je bilo razločno videti rtise pete vojaškega čevlja. Ko je bil že mrtev, suvali so ga s petami čevljev po obrazu! Videla sem tudi štiri luknje od krogel na njegovem hrbtu."

Mrs. M. H. Thomas je pravila, da so milicari v njenem šotoru pobrali vso srebrnino in vsako stvar, ki se jim je zdelo kaj vredna, skupaj v vrednosti več sto dolarjev. Dalje je rekla, da je šedanes nemogoče povedati natančno število žrtev, kajti milicari so mnoga trupla ubitih štrajkarjev zmetali v vodnjake in v koke sive peči. Drugi dan po razdejanju šotarišča so v bližini našli novorojenega otroka, ki je bil še živ, toda o materi ni bilo niti najmanjšega sledu nikjer.

DELAJSKI PREGLED.

Velika brezposelnost vlada v železnem okrožju Minnesota. Okrog 10,000 rudarjev brez dela.

Coxeyeva "armada", obstoječa iz štirih oseb, mule in kozla, je dospela zadnjo sredo v Washington. Ko je Coxey pred dvema mesecema šel na pešpot iz Columbusa, O., imel par sto oseb družine, ali na poti so se vsi poizgubili razen štirih. Coxey je dobil dovoljenje, da sme govoriti na stopnicah kongresne palače.

Premogariji v Indiani so sprejeli novo plačilno lestvico na konvenciji v Brazilu.

Henry Ford, lastnik tovarnen za avtomobile v Detroitu, je sklenil odsluviti 5000 delavcev. Odsluvil jih bo sistematično vsak dan po par sto. Ford se bi menda rad iznebil tistih delavcev, ki po njegovem mnenju niso "vredni" pet dolarjev dnevne plače.

V michiganskem bakrenem okrožju vladajo zdaj po stavki poostne razmere. Magnatje bakra bi radi zatekli velikansko izgubo, katero je naredil štrajk in zato hočejo z manjšim številom delavcem povečati produkcijo. Veliko ljudi je tam še brez dela. Ne v bakrenem okrožju!

24 obsojenih članov železostavbinske unije je predložilo predsedniku Wilsonu prošnjo za pomiloščenje.

DEMONSTRACIJA BREZPOS. SELNIH RUDARJEV V MINNESOTI.

Duluth, Minn. — Okrog 300 brezposelnih rudarjev je 18. t. m. korakalo po ulicah v mestu Eveleth z rdečimi zastavami in s klici: "Mi hočemo dela!" Pozneje so odkorakali h Fayal-rudniku, kjer je kakih dvesto mož vposlenih in nekoliko se jih pridružilo demonstrantom.

Policijski so aretirali sedem delavcev, češ da so povzročili demonstracijo. Odpeljali so jih v Duluth in jih obsodili v zapor radi "nečuvenega zločina", ker so se predrznili voditi brezposelnih tovarišev. Toda s tem še ni rešeno vprašanje brezposelnih. Rudniki po vsem železnem okrožju slabo poslupejo; jeklarski trut le delno operira svoje rove. 19. t. m. so zaprli Madrid-rudnik v Virginiji in 60 rudarjev je vrženih na cesto. Položaj brezposelnih je vsak dan slabši.

INDUSTRIJELNA KOMISIJA NA DELU.

19. maja je pričela v New Yorku najnovejša vladna preiskava, katera obeta dalekosežne posledice. Na vajeni smo že raznih preiskav, ki se vlečejo brez konca in kraja ena za drugo, toda ta preiskava je interesantna že radi tega, ker je prva te vrste v Zedinjenih državah. Peča se namreč z bojem med delom in kapitalom v splošnem po celi republikli.

Preiskavo vodi posebna komisija za industrijske razmere (Industrial Relations Commission), katero je pooblastil kongres že l. 1912. Ta komisija ima ogromno polje. Obiskati ima vsa mesta, ki so središča raznih industrij, rudarstva, premogarstva in kjer so se zadnja leta vršili večji konflikti med delavci in kapitalisti v obliki štrajkov. Poiskati mora vzroke, ki so vodili do bojev, razmerje med plačami in življsko eksistenco delavcev in stotere druge podrobnosti, ki pa tvorijo bolj ali manj važne faktorje v industrijskem razvoju.

Preiskava v New Yorku bo trajala en mesec. Zaslišani bodo delodobavni agentje, predstavniki delavskih unij, socialistične stranke in I. W. W., potem razni tovarnarji in delodajalci mnogih strok. Ko bo končano delo v New Yorku, pojde komisija najbrž v Patterson in od tam v Philadelphia, nato v Boston, Buffalo, Indianapolis, Cleveland, Chicago in tako dalje na jug, sever, ter na zapad do pacifiške obali.

Komisija sestoji iz deveterih mož; trije zastopajo kapital, drugi trije organizirano delo in zadnji trije pa publiko. Organizirane delavce zastopajo Austin B. Garrettson, predsednik unije železniških sprevodnikov; John B. Lennon, balagajnik A. F. of L. in James O'Connell, podpredsednik A. F. of L. Predseduje Frank P. Walsh iz Kansas City. Člane komisije je imenoval predsednik Wilson. Preiskava bo najbrž trajala dve leti, če ne več. Kakor rečeno, preiskava bo imela dalekosežne posledice — ali lahko jih ima, ako se bodo merodajni faktorji brigali zato. Ako bo komisija raziskavala in sodila nepristransko in pravično, potem mora priti do zaključka, do katerega so že davno prišli socialisti, namreč da temeljni vzrok bojem in disputacijam med delavci in kapitalisti leži v — zasebnem lastništvu proizvodjalnih sredstev.

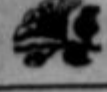
"Ako bi ljudje po mestih, da leč proč od premogokopov, samo pomislili, v kakih okoliščinah je spravljen na površje premog, kateri jih greje — ako bi znali, koliko človeških življenj mora plačati ta črni diamant, preden pride v mesta iz osrčja zemlje, videli bi bridko solzo v vsakem koščku premoga, videli v vsakem koščku pošastni obraz tistih, ki so odgovorni za te solze in za pogažena življenja — videli bi, da je vsak drobec premoga, kateri tako lepo prasketa v peči, polit z delavsko krvjo!" — (Mati Jones.)

Hearst, lastnik mnogo velikih rmenih časopisov, pravi, da je treba Meksiko urediti po vzoru Z. D. Ako se Hearstove želje uresničijo, potem bodo delavci v Mexiki imeli slabe čase. Ko je "Mother Jones" potovala po Mexiki in agitirala za "W. F. of M.", jo ni nikdo nadlegoval in metal v ječe. Kakor hitro pa zavladajo v Mexiki iste razmere, kot so pri nas, potem pa bodo smeli svobodno streljati in sežigati delavce, kateri se bodo predrznili zahtevati boljše življske pogoje.

Delavci ne spite! Vstanite in borite se za svoje dobro. Ne spite dokler ste živi! Spanja bo dovolj po smrti.

IZ NASELBIN.

Hartford, Ark.

Nemila smrt nam je ugrabila iz naših vrst društvenega brata Anton, Arha, kateri je bil član dr. "Zarja Svobode" št. 219 S. N. P. J. Pokojni brat je bolehal na železniškem raku, star 30 let in bil jako naprednega mišljenja in priljubljen med tukajšnjimi Slovenci. Društvo mu je priredilo krasen pogreb. V Združenih državah zapuščena brata, kateri se nahaja nekje v Colorado, v staremu kraju pa mater in očeta.

Zavednim delavcem tudi naznanjam, da smo si tukaj ustanovili socialistični klub. Seja našega kluba se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu, v hči našega sodruha Frank Dolinšek'a. Socialistična stranka nam kaže pravo pot, po kateri pridemo enkrat do svojih pravic. Zato raj bratje, pristopajte v soc. klube in zmaga bode kmalu naša. Ne poslušajte, kar vam različni posvečeni in neposvečeni frakariji pripovedujejo, kateri imajo samo ta namen, da izveljejo iz delavca poslednji cent. Ako pride tak vohun delavskih interesov v tvojo hišo, pokazi mu vrata. Smrtni sovražniki soc. gibanja so vedno tisti lenuhi, kateri živijo na stroške drugih. Duhovniki, kateri bi se morali držati nauka Krista: "Ljubi svoje bližnjega, kakor sam sebe" — se zvesto strinjajo in zagovarjajo današnji kapitalistični sistem, ob času štrajka, ko delavci zahtevajo večji kos kruha, se pa proti delavcem oborožijo s samokresli, in služijo kapitalističnim piratom za "deputy šerife". Frakarija ne da nič za nebesa na drugem svetu, enostavno zato, ker ima nebesa na tem svetu. Ako hočemo, da bomo imeli tudi delavci nebesa na tem svetu, potem si jih moramo sami priboriti. Čas je že, da se delavci enkrat zbude, in da pokažejo vsem delavskim zajedcem, da delavstvo v slogi in solidarnosti lahko vsaki čas zdrobi verige, v katere so uklenjeni. Na svetu je nagromadenega toliko bogastva, da bi lahko vsem ljudem na zemlji svetila lepša zarja svobode, civilizacije in kulture.

Pozdrav vsem sodrugom, živele socialistična stranka, živel naš Proletarec.

Louis Slamnik, tajnik kluba.

Lorain, Ohio.

Mnogo se je že pisalo v različnih slovenskih listih glede združenja vseh slovenskih naprednih enot in zvez. Tudi v naši naselbini se je začelo članstvo zavedati in nastalo je prav živahno gibanje za to važno in prekoristno stvar. Zato raj se je sklenilo na seji društva "Bled", št. 17, S. N. P. J., dne 26. aprila, da se skliče skupno sejo vseh glede združitve prizadetih društev. Skupna seja se je vršila dne 10. maja. Seje so se udeležila sledeča društva: Dr. "Sv. Barbare" št. 28, dr. "Bled" št. 17, S. N. P. J., dr. "Zavedne Slovence" št. 104, S. N. P. J., dr. "Planinski Raj" št. 35, S. D. P. Z. in dr. "Prešeren" št. 62, S. S. P. Z.

Skupna seja je bila povoljno obiskana in vsi navzoči člani(ce) so bili soglasni za združitev. Kot rezultat skupne konference lozinskih sosednjih društev podajamo v pretres sledečo resolucijo, katere namen je bil in je, da se sedaj obstoječe organizacije združijo v eno skupno moč, in kako naj se združimo po mnenju sklepa gori omenjenih društev.

RESOLUCIJA:

1. Vsi navzoči člani in članice so soglasni za združitev.
2. Vsi navzoči zahtevamo soglasno združitev, pa naj bode združitev ali priklonitev. Apeliramo, da se izvrši združitev za vse organizacije enakopravno, to pa radi tega, da se odpravi strah glede besedi podjarmljenja ali priklonitve in ponižanje.
3. Pripravljalni odbor naj dela na to, kar mogoče, da se povabi tudi druge jednote in zveze in samostojna društva, ki so za združitev, akoravno se niso udeležila bivši konference meseca januarja v Chicagu, Ill.

4. Spodbujamo tudi vsa slovenska društva vseh organizacij po vseh slovenskih naselbinah, da sklicujejo skupne seje in sklepajo

za združitev, o vseh njih naj pa poročajo v listih.

5. Priporočamo, da bi se nobena sedaj obstoječa organizacija ne razpustila pred združitvijo, ker s tem bi si gotovo vsaka organizacija nekaj nepotrebnih stroškov napravila in kakšnemu posameznemu članu v pogubo.

6. Priporočamo posebno penzijski sklad, ker to bi bilo nekaj koristnega za članice, ko postanejo nezmožni za vsako delo.

7. Vsi navzoči so bili tudi zato, da se vsaki član ali članica, kateri je bil(a), da se lahko po združenju zavaruje za toliko vsoto brez zdravniške preiskave.

8. Zahtevamo tudi od pripravljalnega odbora za združitev, da da prizadetim organizacijam na splošno glasovanje radi združitve do 1. julija; čas za splošno glasovanje naj velja 6 tednov.

9. Posebno pa priporočamo odboru za združitev, izvoljenemu meseca januarja 1914 v Chicagu, Ill., da deluje kar naj več mogoče zato, da se s članom in članicam izpolni želja, katero že tako težko pričakujemo. To pa zato, ker se čuje vsaki mesec, da eden ali drugi odstopi zaradi prevelikih mesečnih prispevkov. Vemo, da imate težko nalogo s tem poslom, pa vendar že prihaja peti mesec od tega, pa se do danes še ni prav veliko slišalo od pripravljalnega odbora za združitev.

10. Naravnost pa protestiramo proti ponovni zdravniški preiskavi zaradi tega, ker vemo, da si lahko prihranimo nekaj tisočakov. Veliko je pa tudi članov in članic, katere so že zapustila mlada leta, mnogo jih je tudi, ker so poškodovani vsled nezgod današnjega sistema in kot taki bi postali izmeček naših organizacij, kar bi pa ne bilo prijetno.

11. Na ime skupne organizacije se ne oziramo, to prepustimo skupni konvenciji.

To resolucijo se pošlje v priobčitev "Glasilu" S. N. P. J., "Proletarec" in "N. Vestniku".

Frank Justin, predsednik shoda.

Jakob Hlebcar in Ivan Kotnik, zapisnikarja.

Clinton, Ind.

Vsem tukajšnjim Slovencem se naznanja, da se vrši v nedeljo dne 31. maja ob dveh popoldne v dvorani Krista Pasavente, S. ulica na severu, skupna seja vseh slovenskih društev v tej naselbini. Na seji se bo razpravljalo o združitvi enot in zvez in sestavilo resolucijo, da se združitev čimprej izvrši. Društvenim odbornikom tukajšnjih slovenskih društev se priporoča, da naznanijo članom svojih društev, da se naj udeležijo skupne seje dne 31. maja. Bratje in sestre vseh tukajšnjih društev! Pridite zanesljivo na sejo, ker stvar je važna.

Karl Pogodič, tajnik št. 50, S. N. P. J.

Waukegan, Ill.

Prosim, odstopite mi malo prostora v cenjenem listu Proletarec, da malo opišem tukajšnje delavske razmere. Kar se tiče tovarov, nikakor ne obratujejo s polnim parom, večinoma poženejo, kod bi ponoreli, po preteku par tednov pa zopet prenehajo, tako, da delavci nič ne ve, kdaj ga bodo porinili skozi vrata. Stavbinskega dela tudi ni skoraj nič. Skoraj polovico stavbinskih delavcev, tesarjev in zidarjev, je brez dela. Za enkrat ne svetujem rojakom, da bi hodili semkaj dela iskat. Kadar se kaj obrne na boljše, takrat bomo že poročali v Proletarec.

Opozorjam vse sodruge tukajšnje soc. kluba, da se polnoštevilno udeležijo prihodnje klubove seje, katere se vrši dne 31. maja v navadnih prostorih ob 9 uri dopoldan. Ker je na dnevnem redu za rešiti več važnih točk, zato apeliram še enkrat na vse sodruge, da se te seje sigurno udeležijo, da ne bode potem kakšnega nesporazuma. Pokažite, da se zanimate za socializem in za naš soc. klub. Lepše bi bilo, in dolžnost nas veže, da delujemo nekoliko aktivnejše za našo delavsko stranko.

Socialistični pozdrav vsem zavednim delavcem.

Pavel Peklaj, tajnik.

Chicago, Ill.

Spomlad je razprostrla svoja krila čez naravo. Vse se vzbuja, stanjuje in raduje. Vsa bitja narave čute novo moč življenja, katero krepijo, razvijajo zlati žarki spomladanskega solnca. Vse se veseli, vse se raduje, ali se radujemo delavci trpinji tudi mi? Ali čutimo ono moč življenja, veselja in radosti v ustajenju prirode?

Ne! Delavci trpimo! Mi ne čutimo, mi ne uživamo, ampak mi gledamo z mrtvim očesom in delamo z utrpimi udi za tiste, ki se veselo, ter uživajo v razkošju vse sladnosti življenja na račun naših žuljavih rok, naše nezavednosti, sebičnosti in nesloge.

Za nas ni solnca, ni veselja, duša in telo je le ena utrpela masa. Zdihujemo in se rotimo nad krivicami, ki se nam gode, a se ne zavedamo, da sami kužemo verige našega suženjstva. Zato raj, zdramimo se, stopimo u vrste zavednega, vse stransko organiziranega delavstva. Dokler se ne združimo, in v slogi ne naskočimo trdnjave delavskih pijavk, toliko časa ne bode konec našega suženjstva, ne bomo uživali veselja in radost življenja, ne bomo deležni moči in razvoja zlatih žarkov solnca svobode.

Dragi mi bratje trpimo, ravno sedaj se nam nudi lepa priložnost, da vzdravimo zaspano slovensko delavstvo tukaj v Chicagu na severni strani. Govoriti se sliši tu in tam, čez vladajoče kroge, in napete razmere delavskih slojev. Marsikateri se sliši: "Republikanska vlada ni bila mnogo pridna, demokratska vlada ni vredna strela iz puške in zatoraj moramo gledati in delati na to, da spravimo vlado v roke delavske stranke." Hitro in lahko povedano! Rojaki Slovenci na severni strani Chicaga, vzemimo pred oči tužne in napete razmere delavskih slojev. Ako presodimo naš položaj, bo gotovo sleherni pripoznal, da nam drugemu ne preostaja, kakor združiti se v socialistični stranki, v kateri bi se izobraževali in poučevali o vseh potezah delavske organizacije. Še le tedaj bomo zamogli upat na moč in boljše bodočnost. Poprimimo se delavskih idej in vesolnega bratstva, ker le v tem je naša rešitev.

Zelim, da se prizadetih rojakov eden ali drugi oglesi v "Glasilu" ali pa v "Proletarec" in navede kaj koristnega in tako pripomore k hitrejši ustanovitvi. Vsem čitateljem Proletarca bratski pozdrav, a Tebi list, mnogo napredka.

F. G.

Cleveland, Ohio.

Društvo "Primož Trubar", št. 126, S. N. P. J., v Cleveland, O., je po daljši debati na svoji redni mesečni seji dne 19. t. m. soglasno sklenilo apelirati na pripravljalni odbor, kakor tudi na vse glavne upravne odbore, za združenje prizadetih organizacij, naj sprejmejo v svoje resolucije še nastopne predloge, tikajoče se izključno združitve, ter dajo svojem članstvu na splošno glasovanje:

3. Glavni upravni odbori, za združenje pripravljajlnih organizacij, naj dajo pred članstvu priklonitev, naj dajo pred članstvu priklonitev, da se izreče z splošnim glasovanjem.

2. Ako je članstvo za združitev, naj se v najkrajšem času skliče skupna konvencija zastopnikov vseh k združenju prijavljenih organizacij.

3. Za sklicanje skupne konvencije za združitev naj se (samo za ta slučaj) suspendira pravo iz ustave in pravil, vseh za združitev prizadetih organizacij, ki določa, da ima vsako društvo z nad 10 člani pravico poslati zastopnika. Društva posameznih organizacij naj se združijo po naselbinah in državah, ter si izvolijo na vsakih 200—300 članov po enega zastopnika. V tem smislu naj se združe tudi ženska društva, da bodo mogla biti zastopana.

4. Glavni-upravni odbori, naj bodo zastopani na tej konvenciji, vsaki z dvema člani, to je v osebni tajnika in predsednika nadzornega odbora, v svrhu informacij.

5. Stroški konvencije: vozni listi in dnevne delegatke, naj se izplača iz upravnega sklada prizadetih organizacij, v kojega naj potem članstvo prispeva.

RAZLOGI.

1. točka. Članstvo največjih, za združenje pripravljajlnih enot in zvez, se še do danes ni imelo prilike izjaviti v polnem obsegu, ali je po večini za združenje ali ne. Dokler nimamo teh informacij v polnem obsegu, je vsako uspešno delo v tem vprašanju nemogoče in zastoj.

2. točka. Brez skupne konvencije ne bode nikdar mogoče urediti tega vprašanja v popolno zadovoljnost vseh, ker se bodo pojavila še razna prepora vprašanja, na koje danes še niti ne mislimo.

3. točka. Ako se skliče skupna konvencija po sedanjem (starem) sistemu, bi to stalo članstvo precejšne stroške. Preveliko številno zastopnikov bi delovanje konvencije le oviralo in čas po nepotrebnem tratil. Boljše je, da se izvoli manjše število zavednih in odločnih mož kot zastopnike, kojim je blagor delavstva in podpornice organizacije pri sre. Na ta način bi bilo tudi članstvo pravičnejše zastopano in stroški bi se za polovico zmanjšali.

4. točka. Na tej konvenciji bi se ne razpravljalo o notranjih razmerah posameznih organizacij, (o neizplačenih bolniških podporah, poškodbah, društvenih preprih, nerednem poslovanju itd.), koje spadajo v področje notranje uprave vsake prizadete organizacije zase, koja mora vsaka posamezna urediti zase pred združitvijo. Glavni namen te konvencije bi bil rešiti vprašanje o združitvi, na najboljši podlagi, v korist vsega članstva. Razvozljati preporne točke, koje vladajo sedaj med članstvom, koje je bilo iz ene ali druge organizacije izključeno. Staviti načrt najmodernejše ustave in pravil, ter določiti visokost posmrtnine in bolniške podpore, za bodočo skupno organizacijo. Nasvetovati mesto za bodoči glavni sedež iste, sploh izvršiti vse zastopstvo sedanjih glavnih odborov na tej konvenciji nepotrebnost, ker v tem vprašanju morajo le toliko odločevati, kakor vsak posamezni član, ako niso iz-

voljeni zastopnikom od članstva. 5. točka. Sedanje kritične finančne razmere, ki vladajo pri raznih društvih, nas silijo, da prevzamemo organizacije stroške tega dela nase.

Podpisani društveni odbor prosijo vljudo vsa uradna glasila prizadetih organizacij ("Glas Svobode", "Glasilo" in "Nar. Vestnik"), naj blagovole ponatisniti te predloge.

Za društveni odbor:
J. F. Faletič, predsednik.
John Žužek, tajnik.
John Mastečnik, blagajnik.

Cleveland, O.

Sestram dr. Slovenske Sokolice št. 62, S. D. P. Z. se naznanja, da se prihodnja seja vrši 3. junija in sicer v Jos. Birkovi dvorani. Na grde napade napram društvu od strani Jerneja Knausa je dr. Slov. Sokolice pri zadnji mes. seji sklenilo, da se preseli v zgoraj omenjene prostore. Dalje naznanjam vsem cenjenim sestram, da bolj redno prihajajo k dr. sejam in da bolj točno plačujejo mesečne prispevke. Od sedaj naprej ne bode za nobeno članico društvo nič več zalagalo, kajti s tem se samo dr. blagajna izkorišča. Toraj cenjene sestre, katere ste narodnega mišljenja, delujte v bodoče, da se naše društvo bolj razširi. Pokažimo, da nam ni nič za osebne napade, temveč le za podporo našim onemoglim sestram in za našo S. D. P. Zvezo.

S sesterskim pozdravom
Fannie Trbežnik, tajnica.

Pittsburgh, Pa.

Tem potom se vabi vse delavstvo in naše prijatelje na prvo veselico tukajšnega J. S. Z. kluba št. 131, katere se priredi dne 29. maja t. l. v poljski dvorani na Plumer St., št. 4514—16.

Začetek ob sedmi uri zvečer.

Petje pevskega društva "Prešeren" in hrv. pevskega društva "Bratstvo".

Kratek govor dveh sodrugov. Ples in druge zabave. Godba hrvatskega tamboraškega zbora "Bratstvo".

Za obilno udeležbo se priporoča
Odbor.

Pittsburg, Pa.

V Glas Narodu št. 106 spušča rojak Ignac Podvasnik zopet puščice na tukajšnji J. S. Z. klub št. 131. V dolžnost si štejem, mu potom našega glasila odgovoriti.

Naš tukajšnji klub je toraj po Vašem mnenju, g. Podvasnik, "zgaga". Sicer izvajate, da je naš dopis — oziroma odgovor na Vaš prvi dopis — diktiral in pisala ena in ista oseba. V to naj velja toliko. Ker se je Vaš dopis tikal stranke, oz. našega kluba, je na istega odgovoril v to izvoljen odbor (committee). V našem klubu imamo toliko discipline, da se nobeden članov ne drzne kaj pisati v imenu kluba. Ako ste prepričani, da je, potem pa na dan z njim. Mi smo prepričani o nasprotnem. Kar se tiče nepristranskega pol. luba, kateri še ne eksistira, naj bo omenjeno, da se govori o nepristranskem po objavljenju našega zadnjega dopisa. V našem dopisu se ni nikakšne dr. žavljanje imenovalo "godlja", pač

pa nameravani pol. klub nasproti strank. G. Podvasnik, vzemi te roke naš zadnji dopis in Vaša oba in primerjajte predbaciva napačno tolmačenje in izobrazbo. Ako ni bil prav tolmačen, zakaj pa potem ne ostanete pri stvari in na mestu Vaših nabraženih psov ne omenite, kaj ni prav tolmačeno?

"Ali si bodo tukajšnji rojaki dovolili taka razžaljenja od strani kopice "greenhornov"?"

Odgovor: Ali si bodo tukajšnji greenhorni dovolili taka razžaljenja od strani osebe, katerega obrt je po največ odvisna od greenhornov!?

K temu omenimo le še, da ste tudi Vi, kakor vsak drugi tujezemec, bili prej greenhorn, kot državljani in tudi nič manj kot 5 let. Vam je vse eno h kateri stranki kdo pripada? Zato pa tako pridno agitirate baš zdaj za gotove kandidate, o katerih bode tekašneje, če prodorejo, zopet opravičeno trditi, da so jim rojaki pripomogli do zmage a nimamo nič od tega.

Predbacivate nam, da sprejemoma rojake v stranko, katerih največje veselje je podirati to, kar skušajo naši rojaki s trudom zgraditi. Ste li že kaj narodu koristnega skušali zgraditi, čemur bi bili naši sodrugi nasprotni? Naši sodrugi še nobeni koristni npravi niso bili nasprotni, pač pa ste se Vi kot tak pokazali za časa ustanovitve slov. soc. kluba.

Omenjate začetnike socializma, Marx'a, Blanc'a in Hyndmana, o katerih delovanju smo prepričani, da Vam ni veliko znano — ali pa nič.

Čudno se nam le zdi, da Glas Naroda, kot nepristranski list in še ker je že večkrat anoniziral, da ne sprejema osebnih napadov, dela pri gotovih osebaj izjeme. Tudi mi končujemo od naše strani tem odgovorom. Ako po pošlete še kakšne puščice v našo stranko, potem Vas pa zagotavljam, da jih odbijemo. Želimo pa, da se direktno izrazite, da ne bode treba tolmačiti.

Pozdrav zavednemu proletarijatu

Odbor J. S. Z. klub št. 131.

Strankin zbor socialno demokratske stranke na Holandskem.

V največji koncertni dvorani mesta Utrecht se je sešla holandska socialno-demokratska stranka na 20. strankin zbor. Sodrug Vliegen je otvoril zborovanje in je izrazil pred vsem zadoščenje nad krepkim naraščanjem stranke in nad ugodnim izidom zadnjih volitev. Nasprotniki so pač pričakovali, da se bo obrnilo delavstvo od stranke, ker je bila ta na zadnjem izrednem strankinem zboru sklenila, da odkloni ponujana ministrska mesta. Ali to pričakovanje se ni uresničilo. Od zadnjega strankinega zbora je naraslo število članov za 5000. Samo rdeči teden je prinesel stranki 3336 novih naročnikov. Pri volitvah je holandska socialna demokratska pomnožila število svojih mandatov. Tudi razvoj strokovnih organizacij je nad vse razveseljiv. Kmalu bo nad 100.000 delavcev strokovno organiziranih. Zlasti čvrsto napreduje zveza poljedelskih delavcev; od oktobra 1911 do oktobra 1913 je naraslo število njenih članov od 1700 do 4400. Stranko je zadela pa tudi ena težka izguba, izgubila je namreč 3. amsterdamski mandat. — Glavna naloga tega strankinega zbora je revizija strankinega statuta, ki naj dvigne organizacijsko in finančno stranko tako, da bo lahko izpolnjevala svoje velike naloge. Prvi dan zborovanja je bil odmerjen razpravi o poročilu strankinega vodstva in parlamentarne frakcije. Drugi dan so sprejeli delegatje, ki zastopajo 25.000 politično organiziranih članov, resolucijo za nadaljevanje boja za volilno pravico. Resolucija pozivlja vlado, da predloži predlog za splošno volilno pravico moških in ženskih. Strankin zbor je sklenil, da bo pripravil velike demonstracije za splošno in enako volilno pravico.

Kadar kapitalisti padejo na kolena in molijo, takrat proklamirajo vragovi za vse prebivalce v peklu — praznik. Vsi dobri državljani peklenjskega kraljevstva se ob takih prilikah valjajo po tleh — in smeja jo.

VABILO NA MEDNARODEN PIKNIK

— ki ga prirede —

Socialistične Organizacije v Cook Co., Ill.

dne 14. junija t. l. v

RIVERVIEW PARKU

Na pikniku bodo govorili sodr. JOHN WALKER, predsednik Ill. State Federation of Labor, C. H. MOYER, predsednik W. F. of Miners in WM. CUNEA, bivši kandidat za mestnega pravdnika v Chicagi.—Vstopnice so po 25c in jih je dobiti pri raznih članih podpornih društev v Chicagi.

Tozadevni odbor.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVČIČ, box 705, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91a, West Newton, Pa.
Tajnik: ALOJZIJ BAVDEK, box 187, Conemaugh, Pa.
Pomoćni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa.
Blagajnik: JOSIP ZELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pomoćni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 6408 St. Clair Ave., Cleveland, OH

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa.
FRAN TOMAŽIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73.
NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POROTNIKI:

IVAN GORŠEK, 1. porotnik, West Mineral, Kansas, box 211.
JAKOB KOČAN, 2. porotnik, 409 Ohio Street, Johnstown, Pa.
ALJOZIJ KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4. box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kera, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOĆNI ODBOR:

Dremelj Jozef, box 275, Conemaugh, Pa.
Gačnik Ivan, R. F. D. 3, box 54, Johnstown, Pa.
Zaman Franc, box 556, Conemaugh, Pa.
Klinar Martin, 812 Chestnut street, Johnstown, Pa.
Rupert Jakob, box 238, South Fork, Pa.
Gabrenja Matija, R. D. 1, box 120, Johnstown, Pa.

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA ZDRUŠTEV SLOVENSKEH PODPORNH NAPREDNIH ORGANIZACIJ.

Predsednik: Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa., član S. D. P. Z.
Zavetnik Jozef, 2821 Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. N. P. J.
Martin Konda, 2656 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. S. P. Z.
Hrast Anton, P. O. New Duluth, Minn., član S. N. P. J.
Stefančič Martin, box 78, Franklin, Kans., član dr. sv. Barbare.
Frank J. Aleš, 4006 W. 31st St., Chicago, Ill., član S. D. P. & P. D.
Goršek Ivan, box 211, West Mineral, Kans., član A. S. B. P. D.

Uradno Glasilo: PROLETAREC, 4006 W. 31st Street, Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni, pošiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštah; Expressih; ali Bančnih denarnih skaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IZSELJEVANJE SLOVENCEV.

Karl Slanc v "Naših Zapiskih". (Konec).

Malthus je precej zanimanja zbudil s svojo teorijo o naseljevanju ljudi. Najstrožji nasprotnik njegove teorije je pa še živeči jako upoštevan soc. pisatelj dr. Oppenheimer. Oppenheimer pravi, da je Malthus to svojo idejo zajel iz Franklinovih prirodoslovnih študij. Franklin je zapazil, da priroda nebroj semen raztroša, da z gotovostjo ohranjuje pleme, nebroj zdravih bitij pa pusti umreti. Franklin je bil mnenja, da edna rastlina, ako bi bila sama, v par generacijah vso zemljo zaraste in tako tudi eden narod. To je tendenca vsega življenja, da narašča čez meje živil. Malthus je s svojim dotičnim spisom povzročil največji duševni sistem, ki ga je kdaj kak človek mislil. Darwinovo teorijo o izžberi najposobnejšega sredstvom boja za bit ali nebit. Oppenheimer priznava Malthusu, da je njegovo mnenje pravto, ako si mislimo, da človek ostaja vedno enak gospodarski delavec, ki vedno enako proizvaja in le jemlje iz zemlje, kar ravno zraste. Človek pa se duševno razvija, spoznava moči prirode in izrablja iste v svojem delovanju, pridobivanju živil. Človek postaja znanstvenik v kmetijski stroki, ki uporablja tudi vse pri kmetovanju mogoče iznajdene stroje, ki mu izdatno olajšajo delo, znanje poljedelske kemije, zdravilstva živine mu pomore do boljših sadežev, prireje boljše, večje, težje živine. Malthus se opira pri dokazovanju svoje teorije na veljavni zakon, da pride manj pridelkov na istem prostoru, da, ceteris paribus, pri večji kooperaciji na kmetiji pridelki v manjšem razmerju rastejo kakor porabljen delo, da posamezen delavec v tem slučaju manj živil dobi. Tako se godi gotovo v zasebnem gospodarstvu. Malthus pa ta zakon raztegne na socialno-gospodarsko produktivnost. On pravi, da se ne da poljedelska zemlja kake gospodarske družbe pomnožiti. Cel svet se sme vzeti kot taka zemlja. Več ljudi manj živil dobiva. Dokler je malo ljudi, lahko dobivajo dosti in še preveč živil, ko se pomnoži, pride na ednega že manj. V 25 letih se podvoje ljudje kake družbe. Ako jih je preveč, ne najdemo pozneje prišli več prostora ob mizi, odveč so Apokaliptični jezdeci: vojske, bolezni, kuge napravljajo potem nekaj več prostora, ali pa postane človek sam pameten, da ne

množi preveč sodružnikov. — Temu izvajanju se zoperstavlja Oppenheimer. Dokazuje, da je tudi računati stem, da dvajset dobro izvežanih kmetov, ki imajo najboljša delovna sredstva in vedo zemlji pomagati z umetnimi gnojili do posebne moči, tudi za poedinec več pridelajo, kakor deset delavcev v navadnem delu. Oppenheimer dokazuje v nastajanju mest v prvotnem naravnem gospodarstvu in v razvoju mestnega dela, da je množitev ljudi toliko, kakor višja kooperacija in tej sledi vedno boljše delavska vzgoja, boljše orodje in večja izbira prirode vsled znanstvenega spoznavanja prirodnih moči. Tem bolj ljudstva rastejo, tem večje so delitve dela, tem popolnše je orodje, s katerim kmetovalec proizvaja in zaradi tega se množe pridelki njegove zemlje. Ljudje pridajo mesta, v njih je delitev dela velika. Ti živijo od izmenjave svojega proizvodstva s pridelki kmetije za te ljudi je kmetu tudi treba pripravljati živila. S tem pa raste kmetija, ona ima večje čiste dohodke. In zaradi tega, ker velja zakon "padajočih dohodkov zemljišč", "Gesetz des sinkenden Bodenertrages", tudi v intenzivnejšem gospodarstvu kmetije ne more isti biti korolar temu, da se pri množičnem številu ljudi zožuje prostor živil.

Oppenheimer kaže na selitev iz kmetije v mesta. Ta selitev manjša število kmetov in to izdatno. Na Nemškem je še komaj 30% kmetov, vse drugo je mešan. Ali le toliko mešanov zamore živeti, kolikor jih zamore kmet zreden sebe prerediti. In vendar se preživlja toliko milijonov mešanov! Rastlinstvo, ki služi človeku, se je počel tvoriti, ljudstva pa morda le podvojila, goveja živina je postala večja, težja, dosti se je tudi število iste pomnožilo, na poedinec pride zdaj več mesa, ko v prejšnjem naravnem gospodarstvu tlake in desetine. Ruski kmet kaže, kako slabe vlade, nepravilni družbeni red upliva na kmeta, da mora res stradati v najplodovitejši prirodi, ker mu vse vzajemni negovi manjši in večji vladarji ruski kmet se množi, pa res tudi gladi umira v slabih letinah, ker mora še svoji družini namenjeno žito prodati, da nasiti svoje vladarje. V Indiji je tudi tako in na Rumunskem. V vseh teh deželah kmetija danes še tako deluje, gospodarji, kakor pred sto in več sto leti. Te kmetije tedaj niso dokaz za veljavo Malthusovega mnenja. Angleška živi od tujega žita in mesa — in vendar bi tudi

doma lahko pridobivala na svoji kmetiji, kar rabi živil. Zdaj ji še nosi več dobička fabrika, zato kupuje živila. Angleški zemljopisec Ravenstein je cenil vso za kmetijo rabljivo zemljo na našem planetu in sice plodovite 73 milijonov kvadratnih kilometrov, 36 milijonov kvadratnih kilometrov štepe in 10 milijonov kvadratnih kilometrov puštinje. Plodovita zemlja prehranja 75 ljudi, stepa 4, puščina 1/4 človeka na kvadratnem kilometru. Tedaj je mogoče preživeti 5—6 milijard ljudi. Leta 1891 je bilo že 1 1/2 milijarde ljudi na svetu. Ako vsakih 10 let 8% doraste, je v letu 2072 že 6 milijard ljudi, — kar jih več pride na svet, ne more živeti. — Oppenheimer poda temu nasproti drugi račun. Človek mora, da se izdržuje vsako leto 75 funtov beljake (Eiweiss) jesti. Iz kvadratnega kilometra poljedelske zemlje jemlje sedaj prav intenzivno proizvajanje 300.000 funtov beljaka in kvadratni kilometer poljedelske zemlje bi mogel ne samo 75, ampak 4000 ljudi rediti. In tako bi na vsej poljedelski zemlji lahko živel 225 milijard ljudi. Tako število pa bi šele doseglo do leta 3000. In tedaj misli Oppenheimer, da še ni treba biti v skrbi za preživljenje ljudi.

So pa tudi pripadniki Malthusovega mnenja in novodobni učenjaki, kakor učitelj narodnega gospodarstva Adolf Wagner, ki pogledujejo vprašanje preobljudenja zemlje iz tega stališča, da ne bodo zgolj industrijski narodi mogli več razpečavati svojih industrijskih proizvodov po drugem svetu, ker bodo povsod ljudje imeli svoje industrije; vsako zboljšanje delavnih pripomočkov se hitro razširja po vsem svetu. Malthus misli na nesoglasje med živili in številom ljudi, Wagner na nesoglasje med obrtnimi proizvodi in mogočnostjo prodaje istih. Wagner imenuje preobljudenje po Malthusu absolutno, ono katero on misli, relativno preobljudenje. Absolutno preobljudenje označuje Wagner kot neozdravljivo prirodni pot, relativno pa ozdravljivo, to je nesoglasje, ki le more nekaj časa trpeti. Ali to nesoglasje lahko vrže več milijonov delavcev iz rednega nasitja, preveč jih je potem pri mizi dotičnega industrijskega naroda. Oppenheimer ugovarja proti temu mnenju, da je proces, ki se je vršil vidno v zadnjem stoletju le nadaljevanje procesa, ki se je začel, ko je nehalo naravno gospodarstvo, so mesta nastala, upeljali kmeti in meščani večjo delitev dela. Že prvi meščanski obrtnik se je zavezal s svojim odjemalcem kmetom v neko skupno gospodarstvo. Iz tega so nastale zveze v večjem okviru, v večjem teritoriju in iz tega je nastala zveza do narodnega gospodarstva. Diferencirala so se posamezna dela in zopet integrirala in zdaj že do svetovnega trga, svetovnega gospodarstva. V tem svetovnem gospodarstvu so nekateri narodi kakor Angleži, Francozi — Nemci — skoraj le meščanski obrtniki, njihova mesta postajajo grozno velika, tako da se že reče, da so cele dežele velika mesta, to je tak gospodarstvi stvoril, ki izvažajo obrtne proizvode in uvažujejo živila. London je brojl leta 1877 le 35.200 prebivalcev, zdaj broji preko milijonov ljudi, Berlin leta 1831—1888—220.000, — zdaj skoro 4 milijone. V prejšnjih časih je vsaka vojna povzročala lakoto, prejšnji meščani so stradali, ako je v okolici kaka uima kmetu vse vzela. Zdaj je prekrbljenost z živila lahko. Prometna sredstva so sedaj vsled uporabe sopare, elektrike tako velikanjska, da se ceneno pripeljejo živila iz vsega poljedelskega sveta na boki kak trg količjak že izobraženega ljudstva, količjak gospodarsko razvite države. Ni se še prigodilo, da je na vsej naši zemlji bila kaka huda uima. In tedaj ni mogoče, dokler zemlja še rodi, da bi se mogla mesta s svojimi milijoni prebivalcev izstradati. In dokler bo to, se bodo tudi obrtni proizvodi lahko prodajali po vsem svetu. Čim boljša postanejo prometna sredstva, tem cenejša se lahko prodaja in konkurenca doleži; to kar stane dovažanje živil ne znaša dosti. Danes stane vožnja stota žita iz Amerike na Nemško manj, kakor pred sto leti vožnja iz kraja 10 urne daljave. Danes intenzivna kmetija proizvaja

tudi po zimi, proizvaja trikrat v letu krompir, tomate, fižol, grozdje ob novem letu. Dokler je še kaj premoga, da se greje pod steklom zemlja, je to mogoče. In če se dogodi, da kaka zgolj industrijska dežela ne more več svojih obrtnih izdelkov na tujih trgih prodajati, pa zopet njeno prebivalstvo postane kmet. Velikanski kapital, ki ga je nakopičilo zdajšnje gospodarstvo se investira potem v kmetiji in isto povzdigne do strogo vrtnarske, ki daje petdesetkrat več pridelkov. — (Ako se zamore napraviti iz industrijskega delavca hitro kmeta!) — Oppenheimer je socialist in on je mnenja, da zamore na svetu te toliko meščanskih obrtnikov živeti, kolikor jih zamore kmet v rednem gospodarstvu iz svojih pribitkov živil prehraniti. Kmetijstvo razširja pridelovanje živil in surovin, kakor raste meščanstvo, ki mora vsa živila kupovati na trgu in na svetovnem trgu si držita kmet in mešan vago.

In veliko poljedelskega sveta še ni bilo pod plugom, še lahko naraščajo ljudje in ni se bati nikoli takega nesoglasja med številom ljudi in živali, da bi bilo treba preventivno, ali da bi priroda sama odstranila prevečine. — Velika literatura je že narasla v razmotrivanju Malthusove teorije. Podam nekaj stavkov novejših. John Stuart Mill (1873) piše. Možnost pomnožitve, ki je lastna vsemu organiziranemu življenju, se more misliti neskončno. Človeško pleme ne dela v tem oziru izjeme. Kakor marsikatero socialno zlo, vlada revščina med ljudmi tudi zaradi tega, ker človek preveč brez razsoje svojim živalskim nagonom sledi. Človeška družba je le mogoča, ako človek te instinkte brzda in brzdi more. Civilizacija je v vsakem njenem oziru boj proti živalskim nagonom, instinktom. Nekaj teh nagonov je človek že prevladal. Nagona množitve ljudstev se v naši dobi še ni resno krotilo. Treba je razkazovati zla, ki nastajajo iz nepremišljene zaploditve sebi in familiji in učiti dolžnosti človeka v tem oziru. In ta Mill svetuje, da se uporabljajo vse preventivne proti preveliki pomnožitvi ljudi. — Anglež Arthur Young piše: Koder se množi delo, tam se množi ljudstvo. Kamor pogledamo, najdemo dokaze za to, da je pomnožitev in zmanjšanje števila ljudi odvisno od pomnožitve ali zmanjšanja dela. Isti, ki so za to, da se naj ljudstva množijo, naj pomislijo, da vsaka pomnožitev ljudstva, katerega ne povzroča razširjenje kmetijskega ali industrijskega dela, ki ni povzročeno po daljnji množitvi bogatstva, pade državi v oskrbstvo, ker enostavno dežela ne more prerediti prevečine. — Francozi ekonomski tudi podpirajo Malthusa in novejši nemški. In tako tudi Italijani, ki v lastnem narodu vidijo, kako mora prevečine njihov ljud po vsem svetu. Meji optimiste pa, ki so mnenja, da razvoj človeških duševnih moči tudi najde sredstva za preživljenje še toliko ljudi, šteje orjaški Friderik List. Ta ne bi rad videl da se izgubi iz človeške družbe ljubezen med obema spoloma, stariši, otroci, ker je veliko človeške kulture pripisovati tem družtvam. Ako se množitev ljudi tako strogo jemlje, bi preveč zavladoval šitak v človeškem srcu tičeči egoizem še hušje, usmiljenja ne bi bilo.

Tudi zdravniki so se oglašali v razmotrivanju Malthusove teorije. Isti pravi, da se dobro rejeni ljudje ne zaplodevajo dosti. Trdno delujoči, ljudje ki imajo dosti bojev za ohranitev življenja, so plodni in tedaj pravijo: v slabo prerajenih ljudstvih je plodovitost največja, zaploditev najintenzivnejša, v bogatih dobro živečih narodih ste plodovitost in zaploditev majhni in zmanjšanje naroda je posledica te manjše plodovitosti; v narodih, katerih prereditelj stoji v sredini, se število ljudstva drži. Herbert Spencer se je posebej prirodoslovne tozadevne teorije poprijel in on pride do zaključka, da se zmanjšuje z rastjo duševnih človeških moči plodovitost človeka in da bo višja kulturna paralizirala pritisk množitve ljudi proti živilom. Dobro bi bilo, da bi naši mlajši kaj o tem vprašanju razmišljevali, ker daje dosti vidikov, iz katerega se da nekoliko videti, kam hodi mali slovenski narod in kaj je sojeno drugemu Jugoslovancu. Podal sem v

kratkih potezah glavne črte iz te literature, da ložje razmotrivo vprašanje, če nas je Slovencev preveč na svetu ali ne in še zraven vprašanje prevelike izselitve Slovencev v tujo industrijo. —

SVETOVNA VOJNA, AKCIJSKA DRUŽBA.

Sporočla Kurt Eisner.

Z imenom "Mednarodna družba za pospeševanje domorodnega mišljenja" (naslov za brzojavke: Svetovna vojna, akcijska družba) se je osnovala akcijska družba z glavnim sedežem v Berlinu in s podružnicami v Parizu, Londonu, Novem Jorku, Peterburgu, Rimu, Dunaju, Beogradu, Cetinju, Tokiju in Pekingu, z osnovno glavnico ene milijarde mark. Akcije bodo izdane po kurzu 337 1/2.

Družba se je porodila iz nujne patriotične potrebe in zagotavlja najsijsajnejšo, absolutno varno rentabiliteto vseh industrijskih in finančnih podjetij.

Nasproti vedno naraščajoči nevarnosti, ki zanikuje vse najboljše nacionalne sile, in nasproti izsevalnim silam upora in mednarodnemu brezdomovinstvu, kakršno predstavlja po vseh državah socialna demokracija, jo propagira v parlamentu in časopisju in je za njenopospeševanje ustanovila celo takozvani majski praznik, postane najresnejša dolžnost vsakega patriota, naj govori katerikoli jezik, za varstvo lastnega ognjišča, družine, npravnosti, lastnine, monarhističnih, resp. republikanskih poglavarjev, kakor tudi za vero vseh konfesij ojačiti domorodno mišljenje vsepovsod in je razviti do najvišje stopnje.

Domorodno mišljenje se pokazuje v sredstvih, katera se uporabljajo za oboroževanje na suhem, na vodi in v zraku, in v višini cen, ki jih ljudstva in njihovi parlamenti in vlade požrtvovalno nakazujejo industriji, prešinjeni s pristnim nacionalnim duhom.

V zadnjem času je narasla praznost brezdomovinskih mednarodnih apostolov za svetovni mir tako močno, da zmerjajo celo najodličnejše firme in le za to, ker se poslužujejo potrebe, ki jo sama po sebi umetna dolžnost domorodne vdanosti neizprosno narekuje za pospeševanje oboroževalne industrije. Na kriva pota speljano javno mnenje skuša oklevetati to naravno mednarodno varstvo nacionalnega dela kot korupcio, izdajstvo domovine, ščuvanje ljudstev, oduševstvo in morilno kupčijo in priznati moramo, da je to nepatriotično, ampak iz močnih pljuč prihajajoče vpitje napravilo trsk in da postanejo parlamenti nezanesljivi proti poslušnemu dovoljevanju oboroževalnih predlog, ki jih predlagajo patriotične vlade.

Vsled teh okoliščin, ki močno užalostre srce vsakega domorodca in ki razgrejejo jezo vsakega pravega Nemca (Francoza, Angleža, Avstrijca, Rusa, Japonca, Črnogorca itd.) do vrelišča, se mora — v interesu industrije — tako krivo razumevana propaganda odločiti od posameznih podjetij in odkazati posebnemu podjetju in se mora v njem osredotočiti.

Ta namen izpolnjuje "Mednarodna družba za pospeševanje domorodnega mišljenja." V zvezi z vsemi večjimi podjetji oboroževalnih strok vsega sveta, od katerih dobiva po pogodbi za vsako nakazano dobavo deset procentov vrednosti; njena edina naloga je, da energično pospešuje z vsemi sredstvi in v vsakei oziru po domorodnem mišljenju patriotični značaj ljudstev in oboroževalno industrijo.

"Mednarodna družba za pospeševanje domorodnega mišljenja" organizira v ta namen na najširši podlagi javno mnenje, politiko, zgodovino:

1. S primernim obdelovanjem časopisja. Naša prav posebna naloga je, da čpisujemo v časopisju vsake dežele vojno razpoloženje, dežel kar najbolj šovinizem nacionalistične predrznosti vseh drugih pestro in živo. Da bodo ti proizvodi po časopisju tudi literarno dovršeni in uspešni, dovoljujemo najvišje honorarje za dobre proizvode te vrste.

2. S pospeševanjem nacionalnih jubilejev, z znanstvenimi brošurami in knjigami o zgodovinskih slavinih činih z junaških časov, z ustanovitvijo vojnih spomenikov, z

izpodbudo za nacionalne slike in poezije, patriotične ljudske igre in učinkovite predstave v kinematografih.

3. Z nacionalno vzgojo in izpodbudo državnikov, diplomatov, visokih uradnikov, parlamentarcev, eventualno tudi z diskretnim poravnanjem dolgov in s priznanjem pravice do dobička.

4. S poročevalsko službo, primerno potrebam poduradnikov, ki bo skrbna, hitra in obsejna o vseh iznajdbah nanašajočih se na oboroževanje, o cenah, dobavanju, v kolikor prihajajo v poštev podjetja, ali našim nacionalnim stremljenjem nasprotujoče vlade ali njeni posamezni zastopniki, ki znajo po gostilnah zbujati nacionalno častihlepnost, in sicer s tem, da psujejo nemarne, bojazljive, umazane, bahave, ropateljine Nemce, Francoze, Angleže itd., katerih nesramnosti ni mogoče več prenašati in ki obenem zagotavljajo, da je naš smodnik suh in naš meč nabrušen, vkljub brezdomovinskim rdečim brateem, ki hočejo spustiti sovražnika v deželo, ki bi radi odvzeli domovini odporno silo (generalna stavka) in da se bomo kmalu udarili in da se moramo.

6. S preskrbo resnične agitacijskega materiala: aranžiranje nacionalnih sporov (z alkoholom in brez njega), prestopanje in preletavanje mej, kršitev nacionalne časti (razžaljenje, kršitve, ropanje pristašev vseh narodnosti v tujini) do pretepanja in streljanja oseb, zavarovanih po mednarodnem pravu, kakor konzulov, poslanikov, atašeev, in do organizacije vojn z nabiranjem zato sposobnih in primernih manjših ljudskih skupin, ki lahko postavijo možnost svetovne vojne v najkrajšem času.

NB. Pripominjamo, da bomo tej panogi našega delovanja posvečali prav posebno pozornost in se ne bomo strašili v tem oziru nobenih stroškov in nobenega truda, ker smo uverjeni, da bo ravno ta trud v prid našim čestitim akcionarjem. Le trajne pretnje s svetovno vojno lahko ohranjajo dovoljevalno vneto parlamentov živo in svežo in konjunkturo industrije na višku; prav tako kakor postavljajo od časa do časa vojne potrebe, po eni strani zato, da utemelje resnost nevarnosti in po drugi strani zato, da se prepreči z velikim uničevanjem vojnega materiala v vojni nevarnost nadprodukcije in zastanek v oddaji.

7. S spisovanjem oboroževalnih predlog, spomenic, utemeljevanj. 8. S preprečenjem vseh gmotnih izdatkov za prokletstva vredno mirovno propagando; tako n. pr. je na vsak način treba vzdržati dosedanje navado, da se porabi velika denarna sredstva Noblovega darila izrecno le za popolnoma nedolžne individuje, ne pa za pospeševanje resnih in mogočnih gibanj.

9. Z energičnim pobijanjem upora, obenem pa s poudarjanjem nacionalističnega duha upornikov onstran mej.

10. S pospeševanjem tehničnega napredka in tekmovanja z vzajemnim izmenjavanjem izkustev in iznajdb, doseženih v posameznih obratih in državah. Udinjenje in izobrazba vojaških strokovnjakov.

Predloženi slabotni obrisi našega delovanja bodo zaostovali, da spodbude vsakega patriota, ki ima resno voljo, da naloži svoj nacionalni kapital na čim višje obresti in popolnoma varno, da pridobi naše akcije, ki se bodo izdajale s 1... v vseh glavnih mestih sveta.

Mednarodna družba za pospeševanje domorodnega mišljenja, akcijska družba.

Rockefellerjevi vojaki so v Ludlow streljali žene in otroke, dasiravno je bilo nad šotorišči razobeženih 8 ameriških zastav. John D. in njegova banda so toraj po novem in prepovedanem načinu "salutirali" ameriškim zastavam. Vkljub temu pa vlada ne napove Johnu vojne. Zakaj? Zato, ker John kontrolira vlado, ne pa vlada Johna!

Kako je vendar to? Kapitalistov je malo, pa imajo tri stranke: delavcev pa je veliko, imajo pa eno stranko. No, kapitalistov je malo, in razcepljeni so v tri stranke, ampak vendar vladajo po svoji volji; ogromno večino — delavce. Smesno! Kako je vendar to? Mar delavci sp?

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA
LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

— Lastnik in izdajatelj: —

Jugoslovanska delavska hrisniva družba
v Chicago, Illinois.Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo
leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo
\$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.Oglaš po dogovoru. Pri spremembi
bivališe je poleg novega naznaniti
tudi stari naslov.Glasilo slovenske organizacije Jugosl.
socialistične zveze v Ameriki.Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja
lista in drugih nerednosti, je posiljati
predsedniku družbe
Fr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Workers' Publishing Company
Chicago, Illinois.Subscription rates: United States and
Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half
year. Foreign countries \$2.50 a year,
\$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4006 W. 31. STREET, CHICAGO ILLINOIS.

Telephone: LAWDALE 9677

INDUSTRIELNI SUŽNJ!

Plače ogromnega števila delavcev so tako majhne, da so isti in njihove družine navezani na najskromnejše življenje. Življenje zanje ne pomeni družega, kot brezupen boj, katerega samo smrt konča. Revščina je njih delež in beda je njihova dedščina. Njih usoda je vnaprej brezupno določena. Oni se mučijo, oni zdihujejo, mučijo jih skrbi vse življenje, trpijo, obupavajo in umirajo. Kaj boljšega jim malo pride na delež v celem življenju.

Otroci teh delavcev, katere ima revščina v popolni oblasti samo zato, ker so izkoriščani in oropani cele vrednosti njih dela, pridejo na svet z verigami na svojih rokah in v okoliščinah, ki jim nedvomno že naprej določijo žalostno usodo. Revščina je njih edina dota. Koča, v kateri so rojeni, je navadno najeta last tujcev, dostikrat pravi breg, vse je samo za največjo silo. Stene so gole, iz postelj gleda siromaštvo na vseh koncih, pohištvo najbolj po ceni, hrana nezadostna in netočna, obleka cunjarska. Vse gospodarstvo je po sili vredno do skrajnosti. Življenje je težko in brezupno povsod, kamor seže kruta roka strupene revščine.

Oče se vrača zvečer domov izmučen od trpljenja, da si pridobi novih moči za sužensko tlako naslednjega dne, za vse drugo je dom zanj mrtev. Mati — jetnica pomanjkanja — ne ve nič o sreči lastnega doma, ki naj bi bil pravo kraljestvo materinstva. Ona sploh ni mati v pravem pomenu besede; kajti njej manjka prave časti in opravičenega dostojanstva; ona je samo bitje ženskega spola, ki rodi potomstvo.

Ljubezen ni v stanu prebivati v takem bregu, ako sploh kedaj zaide sem noter. Taka je nesrečna usoda milijonov delovnih ljudi, katerim je že naprej usojena taka britka in zakleta eksistenca, iz katere ni nobene rešitve to stran groba.

Ta položaj uboštva, potreb in socialnega ponižanja je priznan in stalen v obstoječem industrialnem sistemu. Nobena svota opijanjenega sočutstva, ter prisiljene človekoljubnosti ne more docela odpraviti tega velikega gorja; še manj pa morejo to doseči diletantski reformatorji s prirejanjem zabav v razne človekoljubne svrhe, ki imajo sicer polna usta besed, a v dejanju so ravno to isti izkoriščevalci in provzočitelji vsega zla.

Te skrajno žalostne razmere so vzrok, da otroke revežev, kakor hitro pridejo na svet, spremlja revščina pri vsakem koraku. V pomanjkanju vsega, kar dela družinski dom pristanišče ljubezni in višek veselja, oropani vseh sladkih uplivov, ki dajejo nedolžni deci neskaljeno srečo, in ki še v poznejših letih vzbujajo zaklade najslajših spominov, polnih mladostnih sanj, so ti otroci revščine takoj ob rojstvu izpostavljeni boju za obstanek in ginejo med "Zavrženci", ki brojijo na milijone, ki so oropani vsega in ki so zaradi svoje slabosti bičani kakor izvržki človeške družbe.

Uiti iz teh napol podrtih stanovanj kakor hitro mogoče, je želja večine teh mladih zavržencev, mesto da bi se oklepali svojega rojenega kraja z vso ljubeznijo, kakor mladiči svojega gnezda. Kruti pritisk bede jih goni ven v svet, v njih najnežnejši mladosti. Oni nimajo časa za neobhodno potrebnih zdravstvenih in telesnih razvoj, nimajo sredstev za izobrazbo, zanje ni duševne vzgoje, ni moralne povzdige. To so otroci revežev, sposobni so samo za najnižja dela, katera čakajo nanje že ob zibelu in jih brez presledka in brez usmiljenja spremljajo prav do hladnega groba.

Nihče ne more dostojno opisati grozne življenske tragedije revnih otrok. Rojeni v bedi, tavajo v temi nevednosti, in ali je potem čudno, ako kateri zaide na slaba pota? Obratno, ali čudno, da vsi ne zaidejo na pot zločinov in greha?

Vrata človeške družbe so zanje zaprta. Četudi so dostojni, ima družba zanje samo ime: "berači tolpa". Kako hladnokrvna je uganjka! Tisti, ki reveže ropajo in izkoriščajo, tisti jih zaničujejo.

V izobilju živčevih parazitov drži se silo svoje žrtve v strahu, dokler ne pade zadnja kaplja njihovega življenja v žrelo skrajno podne nasitnosti.

Otroci revežev se v vedno večjem številu izgubljajo na poti, ki pelje v hiše propalosti, prostitucije. Mračnost skromnih stanovanj in potnih srag polne delavnice se nadomestijo z "rdečimi" lučmi bordelov. Otroci revežev so hrana za bedo in zločine. Fantje padajo kot žrtve najbolj umazanih beznic in pijančevanja, dekleta pa požirajo hiše groze. Tako hodijo milijoni revnih otrok "trnjevo pot življenja".

Teh razmer ne bo nihče izpremenil, dokler bo kapitalizem imel pravico izkoriščati otroke revežev na vse mogoče načine. Obzrljite te razmere, kakor jih hočete, zgrajajte se nad njimi, kakor se hočete; resničnost teh razmer ne more nihče utajiti; odpraviti jih pa mora edino popolnoma nov družabni red. Otroški delavski sistem, zakoni o nadziranju tovarn in drugi postavodajni pripomočki v korist otrok so v stanu le v gotovih ozirom izboljšati grozno gorje, ki ga trpijo otroci revežev; a odpraviti ga ne morejo. Dokler bo delavna moč samo kupno blago in dokler se bodo za življenje potrebni predmeti izdelovali za profit, bo imelo otročje delo prednost, ker je ceneje, in iz otrok revežev bo rastla razkošnost otrok bogatinov.

Edino socializem nudi popolno sredstvo za rešitev revnih otrok. Gotove sile pritiskajo na družbo počasi sicer, a zato tem gotovješe, da sprejemajo socialistično filozofijo. Glavna zahteva socializma je odstranitev revščine in z ureditvijo te zahteve bo konec privatni lastnini življenskih potrebščin.

Svet se razprostira pred nami, bogat v svojih naravnih zakladih, bogatejši kot si ga sploh misliti moremo. Iznajdljiv skrivnosti groma, osvojil si je naravne sile in jih upregel v gigantsko delo, katero vodijo otroci in odrasli. Zemlja s svojimi revolucionarnimi bogastvom in človek s svojo čudovito produktivno močjo zavračata in brezupno odklanjata misel, da bi revščina vedno bičala človeški rod. Preteklost lahko opravičeno zardi radi njene mračne nevednosti in teme vraževerstva. A živeča sedanost z raznovrstnimi koristnimi iznajdbami v proučevanju hrane, obleke in drugih za življenje potrebnih stvari, z vsakovrstnimi izobraževalnimi sredstvi za otročjo vzgojo, sedanje kulture med širše delavske mase, ne more dopuščati nikakih izgovorov.

Za splošno revščino, ki sedaj tepe človeštvo, ni prav nobene opravičbe. Ta beda je huda žalitev človeške razumnosti in najtežja obtožba naše civilizacije. Otročje delo v nežni mladosti ni samo docela nepotrebno, ampak je tudi pravi zločin, storjen na otrocih in človeško družbo. Vsak otrok bi moral imeti, in kadar socializem zmaga, bo tudi imel dovolj časa za telesni razvoj, za veselje v zdravi otročji dobi, za izobrazbo in za vse, potrebno za pravo vzgojo otrok kot naslednikov v človeški družbi.

In ravno to je tisti vzrok, iz katerega se reveži in njih otroci o-

bračajo k socializmu v vedno večjem številu po vsem svetu. To gibanje je njih gibanje, ki je bilo rojeno pod njihovim pritiskom in je posvečeno njihovem vstajenju. Milijoni njih že danes korakajo pod mednarodno zastavo; navdajajo jih veseli glasovi mogočne himne o prihajajoči svobodi. Zanje je socializem luč baklje, ki pokaže mornarju pravo pot, katero je zgrešil v viharju. Zanje je socializem solnčni žarek in hladilna rosa, jed in pijača, življenje in up. Socializem pošilja svoje žarke v njihova zavrnjena stanovanja in jim olajšuje veliko bol njegovega otrpela in izdelanega telesa.

Tu je dom vseh brezdomovincev vseh narodov. To so pravi resnični ljudje in njim pripada pravica do sveta.

Socializem je njih evangelij gospodarske svobode in socialnega određenja. V imenu njegovega zapovedovalnega genija se združujejo v vedno večjem številu tisočev, deset tisočev, milijonov in korakajo vsi po utripeljih istega proletarskega sreca, srčnih utripeljih mednarodne revolucije, prepričane v enotno socialno zavest. Njih jasni obrazi so vsi obnurni za vedno proti vzhodu mogočnega solnca.

V njih sreih gori ljubezen do sodrugov, njihove duše žele svobode in iz njihovih oči šije luč zmage. Težke izkušnje, katere jim donaja življenski boj jih dela sposobne za bodočo svobodo in končno popolnejše življenje, ki jih živo vabi iz daljave in čaka nanje z odprtimi rokami. Oni gredo neprestano naprej v isti smeri — proti luči, proti ureditvi ciljev, katere jih je določila zgodovina. Mogoče je, da jih bodo viharji porazili, da jih bodo strele uklonile k tlom, a oni bodo zopet vstali brez strahu ter zastavili svoje sile v napredek na novo s potrpežljivostjo usode in z vso vstrajnostjo resnice in pravice.

Nobeno razočaranje, četudi bitko, noben poraz, četudi občuten, ne more ugasniti plamena njihovega duha, ne more omejiti njihovega navdušenja! Vse zlobne sovražne sile bodo morale odjenjati in se udati njihovim nepremagljivi volji. Vse vlade in vsa oborožena sila eelega sveta se bo umikala in končno razkopila pred pohodom molčljivih bataljonov — pred nezmagljivimi vojniki svetovnega miru, ki ne nosijo orožja za krvave boje, ampak so oboroženi z orožjem svojega pravičnega prepričanja. Oni razglašajo vsem otrokom revežev veselo vest o hitro se bližajočem kraljestvu Miru in obilnosti po vsej zemlji.

PRAVICA!

Rockefellerjevi streli in banditi v Coloradu so razmesarili enajst otrok, dve ženski in okrog trideset premogarjev. Kraljem premoaga pa to ni dosti in zdaj tožijo še tiste, ki so ostali živi. Tožijo jih menda zato, ker se niso dali ubiti. Branili so se, branili svoje žene in deo in zato so hudoleci.

Zveri v vojaški službi carja Rockefellerja so premogarjem v Ludlowu požgali, pomendrali in pokradli vse, kar so imeli; stražkarji so odnesli le obleko na sebi. Ali se kdo zveni, da bi delavcem povrnil to škodo? Nihče! Velelopi na denarnih prestolih pa hočejo, da bi jim premogarji plačali požgane šahte. Ali je kdo do danes storil kak korak, da bi bili prijeti morilci žena in otrok v Ludlowu? Nihče! — Velelopi po milosti carja Rockefellerja pa hočejo, da bi delavci trpeli za padle strele, ki so poginili v napadih na stražkarje in njih rodbine.

Ali je to pravica?

Gorostasna krivica!

Kako dolga se bo še šemila peklenška krivica v halji prostituirane pravice?

V Calumetu je v enem dnevu padlo 72 delavskih žrtev vsled satanske zarote kapitalističnih velelopihov. Ali je kdo prijet za ta grozni umor? Nihče! — Moyerja so obstrleli in po tolovajsko odveli čez državno mejo. Ali je bil kdo prijet za ta zločin? Zopet nihče! Pač pa tožijo Moyerja — menda zato, ker je bil obstrljen in barbarsko deportiran!

Ali je to pravica?

Vrag se smeje taki pravici!

Ameriško delavstvo ima res precejšnjo dozo angeljske potrpežljivosti — toda tudi angeljska potrpežljivost ima svoje meje. In ker pravice danes nikjer ni — si jo bo delavstvo samo poiskalo!

IZ STARE DOMOVINE.

Ljubljana, 7. maja.

V vrstah sodrugov, ki se pečajo z delom na gospodarskem polju, se živo deluje za čim čvrstejšo organizacijo. Konzumno društvo za Ljubljano in okolice v Ljubljani stoji temu pokretu na čelu. Njegove prodajalne špeciirke blaga so sedaj: v Ljubljani tri, na Viču dve (ena v tzv. Rožni Dolini, ena na Glineah), v Sp. Siskih dve, v Tržiču ena, na Savi ena, na Jesenicah ena in na Koroški Beli ena. Te dni se ustanovi v Zeleni Jami dvanajsta — za njo pridejo Notranje Gorice, Borovnica, Vrhnika itd. Blago se že večjim skupinam pošilja v Ribnico, kjer vodi propagando sodr. Abdust, v Kočevje, v Trebnje in Novomesto. Kadar bodo vsi pogoji dani, se tudi tod odpro prodajalne. Lastna pekarna peče okusen in cenjen kruh, ki se pošilja v vse prodajalne. — Obično konzumno društvo v Idriji ima 4 filijale, namreč tri v Idriji, eno v Sp. Idriji in svoj valjčni mlin, v katerem melje moko za svoje člane. Načeluje mu sodr. Ivan Stravs. — V Zagorju je kons. društvo z dvema prodajalnama. V Trbovljah je kons. društvo z eno prodajalno. Tam je tudi lep Delavski Dom — prvi v naših krajih. V Hrastniku je lepo proevitajoče se konzumno društvo rudarjev z dvema prodajalnama, z gostilno in pekarno. Poslovanje vodi sodr. K. Malovrh, ki je tudi načelnik Okrajne bolniške blagajne v Laškem trgu in trboveljski obč. svetovalec. — V Borovljah na Koroškem je lepo kons. društvo z eno prodajalno v Borovljah, eno pa v Bistrici v Rožu. V Nabrežini delujejo Nabrežinske delavske zadrage, ki tudi že pečejo v lastni pekarni kruh za člane. Na produktivnem polju stoji "Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev", "Kmečko-delavska gospodarska zadruga v Dobravljah", "Obrotno pomožno društvo v Nabrežini". Sedaj pa stopi za vsem tem še za denarno ozadje: "Splošno kreditno društvo v Ljubljani" kot denarna centrala. Z ozirom na to, je čisto gotovo, da pojde razvoj naših zadrug prav lepo po začetni poti. Se ve, delati moramo vsi, kar se da! Pa tudi pomoči iz Amerike ne zametamo. Pri kons. zadrugah ne bi mogoče hoteti — ali vsak zavodni ameriški slovenski sodrug lahko sodeluje pri "Splošnem kreditnem društvu v Ljubljani". Vsako lahko postane član. Splošno kreditno društvo v Ljubljani je denarna zadruga z omejeno zavezo. Delež znaša K 200, garancija še enkrat tolikšna. Danes ima že društvo K 72.000 deležev. Kdor želi pristopiti, se mora prijaviti pri upravnem svetu, ki v sejah odloča o sprejemu. Pa tudi drugače se lahko sodeluje. Namreč tako: kdor pošilja denar v staro domovino, naj to stori tako: da ga pošlje v Splošno kreditno društvo v Ljubljani, ki mu ga obrestuje po 5% od dne vloge do dne dviga. Vsak je lahko uverjen, da bo njegov denar prav naložen — glavno v namen delavskega gibanja, v oporo delavskim zadrugam, ki imajo svoj ziro-konto v Splošnem kreditnem društvu v Ljubljani. Kdor pa nima prihrankov ali ne pošilja istih v staro domovino, naj pa priporoča svojim znancem, kadar pošiljajo kaj — naj imajo pred oči Splošno kreditno društvo v Ljubljani.

Tedaj novice o gospodarskem delu iz stare domovine niso na pacne — celo prav veselo so, kajti oznanila napredka so vedno vesela. Na političnem polju je bolj mrtvo — tudi v strokovnem oziru se poznajo posledice gospodarske krize. Zdi se pa, kakor bi politično življenje delavcev disgustiralo. V parlamentu na Dunaju se že vleče celo desetletje kot morskaka razprava o "socialnem zavarovanju". Vlada jadikuje v socialnem odseku, da ni denarja — na drugi strani pa jemlje milijone milijone in milijone, ko jih le en del bi zadoščal za temeljni kapital socialne zavarovalnice. Pri vsem tem pa še \$ 14., ki za vlada, kadar ga e. kr. osrednja vlada potrebuje. Skoro res ni čudna, da je ljudstvo nezadovoljno s tako politiko, hoče revolucijonar. nega nastopa, ker prebridko čuti zasmeh od zgoraj. Vednih narodnostnih preprirov je sito. U-

mevno je potem, da se obrača k gospodarskemu delu, kjer vidi uspehe ne le zase in v momentu, ampak tudi za bližnjike in daljno bodočnost.

BELEŽKE.

Slovenski jezuitje v Ameriki so izdali novo Johance — žal, da je oglaš za ta literarni zmazek prinesel po slučajni neprevidnosti tudi "Proletarec" — v kateri pišejo v uvodniku tole:

"Lahkovnost" je med ljudmi vedno bila in bo vedno. Ljudje so bili lahkovni vedno in bojo vedno, dokler bo človek ostal zmotljiv človek. Premeten slepar je še vedno znal premetiti kakor priprosto ljudstvo, tako učenjake, tako izobražence, tako višje kroge. Koliko zgledov imamo v zgodovini, ko so bili varani celi narodi, cela ljudstva, cele dežele in morda več desetletij. Treba samo znati kako, in slepariti se da, kolikor se ravno hoče. Toda samo nekaj časa. Od tod slavno znani izrek: mogoče je slepariti nekaj ljudi nekega kraja, nekaj časa; nemogoče pa je slepariti vse ljudi, vseh krajev in vseh časov. Ker vsaka sleparija pride preje ali pozneje vendar na dan."

Te le stavke podpisemo tudi mi z obema rokama. Zakaj? Zato, ker vemo, da tudi rimska sleparija ne bo držala na vse večne čase. Pripukljiv je tudi zaključek knjižice, kjer se apelira, da se varujemo sleparjev. Tudi s tem se strijamo in opozarjamo resno vse sloj. delavce, da se varujejo takih sleparjev, kot so izdajatelji nove Johance z njenimi ljubimci.

"Amerikanski Slovenec" piše za svoje "bravce" pridige, nikdar pa ne komentira v uvodnih člankih o delavskih razmerah v Ameriki, na pr. kakšno stališče zavzema z ozirom na coloradski štrajk, z ozirom na pretečo meksikansko-ameriško vojno itd. Zakaj ne? Zato, ker misli, da so njegovi braveci preneumni za kaj takega in če bi kaj pisali o teh rečeh, bi morda ti neumni "Bravci" postali pametni; to pa ne gre vkup s humbugom, katerega zagovarja "Amerikanski Slovenec". Najbolje je o vsem tem lepo molčati, po drugi strani pa zabavljati čez tiste, ki to delajo in skušajo s tem izobraziti maso. "Bravci!" A. S. kako dolgo vas bosta še farbala Kranjski Janez in njegov petelinasti kaplanček?

Kranjski Janez je v politiki gotovo demokrat, v praksi je pa vse drugo kot demokrat. Vedno hoče, da bi le socialisti odgovarjali na njegova neumna vprašanja, med tem ko se smatra samega sebe čisto imunim napram vprašanjem, ki mu jih stavijo socialisti. Kranjski Janez je katoliški far brez vere in demokrat brez demokratizma; Kranjski Janez je katoliški Dr. Cook!

Kranjski Janez kliče: socialisti, pokažite nam vzgled, kjer je ljudstvo zadovoljno, trajno zadovoljno z vašo vlado, kjer si ljudje ne žele nič boljšega, nobene spremembe... Janez ima strašno simpatijo do nezadovoljnih socialistov. Kdo ve, če ima Janez tudi tolike simpatije do nezadovoljnih katoličanov, katerih ni malo v katoliški cerkvi. Ali si morda ne žele tudi le-ti izpremembe? Kar gotovo! Ampak Janez ni za izpremembo, kajti to bi škodilo njegovemu biznisu; zato govoriraje o nezadovoljnih socialistih, kakor o nezadovoljnih katoličanih. — Janez, tvoja previdnost in tvoj humbug res nimata para pod solneem!

Carnegiejevo medaljo zasluži tudi naš Kranjski Janez, zelo veliko medaljo. Janez je junak vseh junakov v — lažeh. Pred kratkim je pisal, da socialisti sovražimo A. F. of L. To je taka laž, da se lahko prime. Vsi socialisti, ki smo strokovno organizirani, spadamo v American Federation of Labor. Rudarska organizacija W. F. of M. in premogarska unija U. M. W. of A. spadata k A. F. of L. in v teh dveh unijah je skoraj vsak deseti član socialist. Ako bi jo torej socialisti sovražili, sovražili bi sami sebe, ki so člani iste. Socialisti le delamo na to, da preustrojimo formo A. F. of L. in pri tem smo prišli v konflikt

z Gompersom in njegovimi reakcionerji. Toda Gompers ni A. F. of L., kakor ni Debs socialistična stranka. Janez pa tega ne ve, zato laže prav po rimsko.

Drugo Carnegiejevo medaljo ima dobiti Janez za drugo laž, da socialisti niso pripomogli do kongresne preiskave v Michiganu. Socialistična stranka je izdala formulo resolucije v 100.000 iztisih in jo razposlala na vse krajevne organizacije kakor tudi na vse delavske unije. In socialisti kot člani A. F. of L. so tudi delali na to, da je bila ta resolucija povsod sprejeta in poslana na kongres v Washington na kar je sledila preiskava. Ako Janez tega ne verjame, mora pa verjeti svojim kapitalističnim zaveznikom in kapitalistični list "Calumet News" — glasilo Calumet & Hecla Co. — je pisal, ko je kongres odredil preiskavo, sledeče: "So we will be investigated at last. The congress has listened to respectable citizens of this community etc." Tako Janez! Zdaj veš, da si lagal, ker zadnjih vrstic ni pisal socialistični list, temveč kapitalistični in temu moraš verjeti kot kapitalistični hlapčon, zlasti hlapčon Carnegiejev, kateri te je za hlapčanstvo nagradil z delavsko krvjo omadeževanimi orglami!

"Volk sit in koza cela ne more bit." Res je! Janez se lepo redi v svoji palačici a njegove jolietške ovčice — kakor so da so! V Jolietu nimajo socialisti nobene besede; tega nam na žalost Janez ne more zavrniti. In ali so potem vsi jolietški delavci bogatini? Ali so v najlepši zadovoljnosti in blagostanju? Povej, Janez, koliko so slovenski delavci v Jolietu gospodarsko na boljšem odkar jih ti vodiš za nos, da ti nosijo cente?

Janez nekaj blebeče o socialistični inkviziciji. Če bi bil Janez pameten, bi nikdar ne omenil besede "inkvizicija", kajti čim manj "braveci" vedo o inkviziciji, jahi rimske cerkve, tem boljše za nje iz Janezovega stališča. Ker pa Janez v svoje lastno zlo pleše kakor veša okrog plamena in išče neljubih batin, jih bo tudi dobil. Če je kje iskati inkvizicijo, najti jo je edino v rimskem pašaluku po celem svetu. Ni ga časopisa v Ameriki, katerega smatrago rimci za nasprotnega, da ga ne bi tožili v Washingtonu z namenom, da izgubi poštno svobodščino. To je pri rimcih svoboda tiska! Zadnji slučaj v Denveru, ko so "Kolumbovi vitezi" nasilno odveli nekega luteranskega pastora in ga skoro ubili še preden je nastopil kot govornik, zopet dokazuje, kako znajo rimski inkvizitorji spoštovati svobodo govora. Takih slučajev je bilo že na stotine in stotine — samo v Ameriki, to je v naši republiki. Kaj pa v Meksiki! Na Filipinih! O tem bomo povedali še več, ker Janez tako hoče.

Rimska čreda je torej obogatela za novo ovčico v osebi Limerja, proslulega junaka dolarškega romana iz springfieldske legislature. (Menda v zameno za nič manj proslulega kaplana Hansa Schmitda!) Bravo! "Nuf sed!"

Poročevalci kapitalističnega časopisa v Vera Cruzu zdaj poročajo o bojih med — petlini in biki. Času primerno! Tudi to so krvave vesti!

Rockefellerjevi vojniki so glasom poročili pobijali s kroglimi tudi — kokiši in mačke v ludlowskem šotorišču. In zmagali so! Slava! Slava! Brž v Meksiko s temi velikimi junaki! Carnegie, o Carnegie, kje so tvoje medalje!?

Od nekod je prišla velevažna novica, da novi albanski kralj — ali knez ali zlogigavedi kaj je — sedemkrat na dan kihne. To je važna novica in naši časopisi bi jo morali dosledno ponavljati vsopredno s silno važnimi novicami v zdravju avstrijskega cesarja in papeža! Take novice morajo biti na prvi strani in z debelimi naslovi, ker res zelo hasnejo ubogemu delavstvu!

Če sme organiziran kapital imeti svojo armado, zakaj bi ne smelo organizirano delo?

Razširite svoje znanje! Poučite se o socializmu! Razvedrite si duha! — "Proletarec" ima v svoji književni zalogi sledeče knjige in brošure:

LEPOSLOVNE KNJIGE, POVESTI:

Etbin Kristan: "Samosvoj", mehka vezba.	50
Upton Sinclair (poslov. Jos. Zavertnik in Iv. Kaker): "Džungel", Povest iz ehleških klavnic.	\$1.00
Etbin Kristan: "Francka in druge".	25
"TTajnosti španske inkvizicije". (Dosedaj izšli samo štirje snopiči.)	05
Snopič po	05

BROŠURE ZA SOCIALISTIČNO PROPAGANDO:

Enrico Ferri: Socializem in moderna veda.	60
"Država prihodnosti"	20
"Proletariat"	10
Etbin Kristan: "Nevarni socializem"	15
"Komunistični manifest"	20
"Zakaj smo socialisti"	10
"Kdo uničuje proizvodnjo v malem"	15
"Socializem"	10
Socialistična knjižica	05
"Kapitalistični razred"	15
"Socialna demokracija in kmetstvo ljudstvo"	05
"Strahovi"	15
"Vojna in socialna demokracija"	15
"Občinski socializem"	35
"Moderni socializem"	10
"Naša bogatstva"	05
"Vojna"	15
"Katoliška cerkev in socializem"	10

KNJIGE IN BROŠURE ZA PROTICKLERIKALNO PROPAGANDO

Prof. Wurmund (poslov. A. Kristan): "Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost"	35
"Krst sv. Vladimirja"	25
"V dobi klerikalizma"	20

DRUGE KNJIGE IN BROŠURE:

"Program socialistične stranke za leto 1912—16 — 100 kom."	07
"O konsumnih društvih"	10
"Narodno vprašanje in Slovenci"	15
"Moderni politični razvoj. — Moderni gospodarski razvoj. — Cilji socializma"	10
Primož Trubar	05
Zadružna prodajalna ali konsum	15
"Štiri črtice". (Poljune zbirke "Več luči!" 5. snopič.) 1. Nekaj iz življenja fajmostra Kozamernika. 2. Kako dolg rep je imel pes svetopisemskega Tobiha. 3. V nebesih. 4. Konec sveta in sedež za "nebeške kraljevo"	12
"Kako je lep vojaški stan". (Poljune zbirke "Več luči!" 6. snopič.)	10
Socialistična knjižnica dosedaj 2 zvezka po 5c komad.	

Vse te knjige in brošure pošljemo poštne prosto.

Doba civilizacije:

a) Vek ročnega orodja. Pričena z iznajdbo pisave. Začetek pismene zgodovine, ki je stara okrog pet tisoč let. Iznajdba ročnega orodja in drugih predmetov, katere poseduje in uporablja posameznik. Pričetek primitivne industrije, ki je pa še v zvezi s poljedelstvom, katero tvori enoto vsem industrijam, razen ribolova itd.

b) Vek stroja. Začne se z odkritjem parne sile, čemur je sledila iznajdba strojev. Ker so pa bili stroji dragi, bilo je nemogoče, da bi imel vsak posameznik delavec svoj stroj kakor je poprej imel svoje ročno orodje. Tako je nastala potreba, da je bil stroj takoj v začetku lastnina človeka ali skupine več ljudi z večjim premoženjem, ki so najeli delavce za proizvodnjo s stroji. Tako je nastala delitev dela, podružabljenost ali socializirana produkcija in medni sistem dela. Stroj je ločil stare, primitivne obrti in rokodelstva, ki so bila v zvezi s kmetovanjem, in jih prenesel v industrijsko središča ali mesta.

c) Vek moderne industrije. To je danes. Nastal je s trustifikacijo in osredotočenjem industrij potom odpravljen konkurence ali tekmovanja med lastniki strojev. Naš vek je znamenit tudi vsled vedno večje uporabe elektrike kot gonilne sile strojev in vsled iznajdbe strojev, ki povečujejo in zboljšujejo električno sito. Poljedelstvo tudi zavzema višji stopinjo socializacije.

V gornjih vrsticah je na kratko očitna razvoj človeške družbe, kar se tiče gospodarskih razmer. Z ozirom na družinske razmere je razvoj korakal takole:

a) V prvem in srednjem veku primitivne dobe ni bilo nobene oblike zakona med možem in ženo.

b) Prvi korak družinske tvorbe je dala takozvana "konsagvnična zakonska forma" ali najnižja forma zakona v grupah. To se pravi, da so se možki ene jate ali skupine družili z ženskami druge jate in narobe. Ta forma zakona je rodila materinsko pravo, ena je bila vladarica v grupi.

s) Iz prve forme jate zakona se je razvil "punalvanski zakon", ki je sicer še imel obliko grupe, toda v manjšem številu. Tudi v tem zakonu je imela žena prvo besedo. To je bilo proti koncu primitivne dobe.

d) Iz "punalvanskega zakona" se je razvila forma družjenja v eni jati. Žena je izbrala enega moža, toda ga je poljubno menjala.

e) V zadnjem veku barbarizma je nastala privatno pravo lastnine. To pravo je rodilo razrede, zaslužilo ženo in v teh razmerah se je razvil "monogamijski zakon" ali enoženstvo in ponekod v "poligamijski zakon" ali mnogoženstvo; v obeh formah je mož na prvem mestu. Materinsko pravo je odpadlo in nastopilo je očetovsko pravo. Pravo privatne lastnine je zahtevalo, da je mož gospodar in da njegovi otroci podedujejo njegovo ime z namenom, da imajo potem pravico do očetove lastnine.

Toliko glede razvoja rodbine. Kako se je pa razvila država?

a) Že v primitivni dobi so se jamski prebivalci družili v skupine ali jate, ki so se delile po različnih variacijah. Iz teh jat so se pozneje razvila plemena in v teh nekake organizacije, v katerih je vladal demokratični duh. Moški in ženske so imeli enaka prava.

b) Proti koncu barbarske dobe se je porodilo zasebno lastninsko

pravo zemlje in orodja. Poprej je bilo orodje in naselbina skupna last cele jate. Z lastninskim pravom sta nastala dva razreda: razred lastnikov zemlje in razred sužnjev, ki so zemljo obdelovali svojim gospodarjem. Lastniki zemlje so se tesneje organizirali, izbrali so svoje glavarje, izdelali pravila za sužnje in tako položili temelj politični državi. Ko je glavarjem postalo na lastni zemlji pretesno, oborožili so sužnje in napadli sosedne rodove in plemena in če so jih premagali, vzeli so jim zemljo, a premagane so postali sužnji prvih. Tako je šlo naprej. Pozneje so iz glavarjev nastali kralji in cesarji, ki so obširno zemljo razdelili med zveste pristaše in tudi med sužnje, ki so se odlikovali v vojnah na kar so bili svobodni državljani.

Tako torej vidimo, da se je država porodila v čisto materialnih razmerah — s pojavom zasebne lastnine. Polastitelji zemlje so bili obenem vladajoča sila v državi, ker tako so zahtevale njihove materialne koristi. Na drugi strani so pa premagani sloji, oropani zemlje bili sužnji, ker so bili materialno odvisni in navezani na tiste, ki so imeli zemljo.

(Dalje.)

Fond za colo. štrajkarje.

Zadnji izkaz št. 349.	\$255.97
Jogosl. soc. klub št. 89	
Lorain, O.	4.65

Skupaj do 26. maja \$260.62

Tiskovni fond.

Zadnji izkaz št. 349.	\$347.38
V. Jurman, Cleveland, O.	40

Skupaj do 26. maja \$347.78

Fond za tiskarno.

Zadnji izkaz št. 348.	\$52.92
L. Stegovec od provizije	30
Blaž Žikić izročil	3.00

Skupaj do 26. maja \$56.22

La Salle, Ill.

Opozarjam vse sodruge soc. kluba št. 4, da se udeležijo izvanredne seje, katera se vrši v četrtku, to je dne 28. maja zvečer ob pol osmi rui v F. Pirnatovi dvorani. Na dnevnem redu imamo več važnih točk zaradi javnega shda, katere nismo rešili na zadnji redni mesečni seji. Upam, da se vsaki sodrug, kateremu je na pretek našega kluba pri sreč, te seje sigurno udeleži.

S socialističnim pozdravom
Vencel Obid,
organizator kluba št. 4.

LISTNICA.

Opazovalec, član K. S. K. J., Mount Olive, Ill. — S taktičnih ozirov tisto ne spada v naš list. Pošljite kaj drugoga. — Pozdrav! Upravištvu prosi Mrs. Mary Jesih, Chicago, za njen naslov. Dostaviti ji imamo važno pismo. — L. Huč, Collinswood, O.: Pošljite vaš točen naslov! —

Jenny Lind, Ark.

NAZNANILO.

Članom in članicam društva "Slovenska Zastava" št. 33 naznanjam, da sem zopet sprejel tajništvo imenovanega društva radi odpotovanja bivšega tajnika Jos. Sodarja.

Prosim torej člane, naj se v vseh društvenih zadevah obračajo na moj naslov.

Frank Grile,

B. 37 Jenny Lind, Ark.

Na plano, za agitacijo zvezne tiskarne!

Na seji eksekutivne J. S. Z. dne 4. dec. je prišla na dnevni red zvezna tiskarna. Sklenilo se je, da se pozove vse naše klube širom Amerike, da pošlje agitacijo za našo zvezno tiskarno. Vsled tega se je zaključilo, naj se letošnja zimo vse veselice in zabave prirede v prilogo naše tiskarne, ki se mora kmalu odpreti.

Proračun za tiskarno se ceni na \$6,500.00
katerih lastniki bodo vsi člani J. S. Z.

Potrebna svota za začetek se računa na \$2,500.00
Gotovina na roki dne 26. maja 1,400.00

Potreba še za začetek \$1,100.00

To je proračun za tiskarno, ki jo je treba oživitveriti.

V tem okvirju bo od časa do časa izkazana svota na roki in koliko je še treba do začetka.

Sodrug! po naselbinah: Vsi na delo! Sedaj je čas zato! Glavni odbor J. S. Z.

FOTOGRAFIJE

najfinejšega dela, najsibo ženitovanjske, društvene ali družinske, vedno dobro in okusno izdeluje

Ivan Včelik
PRVI HRVATSKI FOTOGRAFIST

1634 Blue Island Ave., med 18. in 16. ul.,
CHICAGO, ILL.

Z vsakim tucatom slik damo krasno darilo.

Telefon: Canal 2509.

ROJAKI V MESTU IN OKOLICI!

Poskusite Bernardovo Kapljico!

NA ZAHTEVO POŠLJE NA DOM.

Ako živite izven Chicage, pišite po naš cenik za dobro vino in liganje, na

JOS. BERNARD, 1903 BLUE ISLAND AVENUE,
(DEPT. C.) CHICAGO, ILLINOIS.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalice, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastoni.

Vse delo garantirano.

Stranka

Dr. Anton Dermota mrtev.

V nedeljo, dne 3. t. m. je po dolgi in mučni bolezni umrl sodrug dr. Anton Dermota v Gorici. Dasi mu rahlo zdravje ni dopuščalo udeleževati svoje nadarjenosti v polni meri, je vendar bil znan tudi širšim krogom sodrugov.

Sodrug dr. Anton Dermota je bil rodom iz Železnikov na Gorenjskem. Po dovršenih srednješolskih študijah se je podal na vsenčilišče v Prago, kjer je na pravniški fakulteti študiral pravo. V Pragi ga je zalotila prva kal bolezni vsled — stradanja. Njegovi premožni, a klerikalni starši so hoteli, naj gre v lemenat in postane duhovnik. Ker pa tega mladi Dermota ni hotel in je šel proti volji svojih staršev v Prago, so mu odrekli vsakojako podporo. V Pragi se je zanimal za nauke realista profesorja Masaryka. Vrnivši se domu, v Ljubljano je pristopil v socialnodemokratično stranko in je na strankinem programu na Gorenjskem tudi kandidiral v državni zbor. Pozneje se je sodrug dr. Anton Dermota na povabilo sodruga dr. H. Tume preselil v Gorico, kjer je tudi postal samostojni odvetnik.

Dasi je svoječasno iskal zdravja tudi v Opatiji, ga ni našel. Črv bolezni, ki ga je izza Prage nosil v prsih, ga ni zapustil toliko časa, dokler mu ni nit življenja kočno pregledal.

Sodrug dr. Anton Dermota se je zelo mnogo bavil s pisateljevanjem, nekaj časa je urejeval tudi "Naše Zapiske", v katerih je napisal lepo število jako poučnih razprav. S posebno vneto je prevajal iz češčine v slovenski jezik.

V splošnem je bil dr. Anton Dermota jako ljubeznjiv družabnik in sodrug, ki je za našo stranko storil mnogo koristnega. Kot pristaša stranke in kot inteligent se ni nikoli silil v ospredje, kar je mogel izvršiti, je izvršil kot koristen član stranke na tihem iz požrtvovalnosti. Gotovo bi bil izvršil še mnogo več, ako ne bi mu zavrato bolezen bila nagajala in orožja.

Umrli je tihi, marljivi in požrtvovalni sodrug dr. Anton Dermota v najlepši moški dobi 38 let. Slovensko delavstvo mu gotovo bhrani časten spomin. Bodi mu zemljica lahka!

RAZLAGA ZNANSTVENEGA SOCIALIZMA.

Priredil M.

Materijalistično naziranje zgodovine.

(Nadaljevanje.)

Znani sociolog Lewis H. Morgan deli razvoj človeštva na tri glavne dobe, ki so:

1. divjaštvo ali primitivna doba,
2. doba barbarizma in
3. doba civilizacije.

Vsaka teh dob se pa zopet deli na tri epohe ali veke:

Primitivna doba:

a) Prvi vek. V tem času je človeštvo živelo izključno ob surovi rastlinski hrani kakor sadje, korenine itd. Bivališča so bila v gozdih in v takih krajih, kjer je bilo najlažje dobiti rastlinsko hrano. V tem veku se je razvil med ljudmi najprimitivnejši govor ali jezik.

b) Srednji vek. Človek je začel delati in uporabljati ogenj, ki je revolucioniral hrano. Z uporabo ognja se pričnjava uživanje mesa predvsem rib. To je prisililo primitivno človeštvo, da se je selilo iz šumskih bivališč v bližino rek in jezer ter na morske obale. V tem veku pričnjava tudi kanibalizem ali uživanje človeškega mesa.

c) Zadnji vek. Iznajdba loka in pušice. Človek je postal lovec in se pričel deliti v jate; bivališča so na hribih v skalnatih jamah. Lok je služil poleg ubijanja živali tudi za obrambo in za napade med ljudmi samimi.

Doba barbarizma.

a) Prvi vek. Pričenja z iznajdbo lončene posode in kamnitega orodja ter orožja.

b) Srednji vek. Pričenja na iztočnem dela sveta z vdmačenjem živine v svrhu mesne hrane in mleka, a na zapadni polovici pa s pridelovanjem žita. Pojav prvih primitivnih bivališč iz gline in kamna.

c) Zadnji vek. Prva poraba kovine v najprimitivnejši obliki predvsem brona. Taljenje železne rude in pričetek železnega orodja

Pisma Jaka Štrigelnu.

Lub sodruh redakter!

K' sma povečerjal, sm s' našgou ta velka e'gara, k' jh sta prnesla s sabu Ribežen in Brus, poti k' sta so vrnila od ajnkafajna, ulegu sm se znak pud ena velika vrba in sm začeu spušt take kolobarje v lft, kukr d' b prhajal iz fabriške raufnka. K' sm tkula ležou in gruntu sv. trujica in premišlevo, kdu je bl naumen, tist, k' uče, d' je enkrat tri ena, al' tist k' ta oslarija verjameja, sm za saba zasliso naenkrat: "Cinglin-lin-ein". — Kua pa je spet za en vrag, d' nima človek n'kol gmaha, d' b' skadu v mir ena pošena e'gara? sem se zad'ru in počas obrnu buča nazaj. K' sm vidu, d' prhaja priftrogar na biciklu, sm pree vedu, d' more bt zame en speš'deliveri. In se nism motu, ker je priftrogar, k' je prsou blize, reku: "Here is a letter for honorable sir Jaek Štrigelj, lord of Tyses." — "Kar sm dej," sm se oglasu in mu punodu ena fajna e'gara. K' sm spoznu, d' je spet Tonetova šrifta, sm hitr prif onou, ker sm vedu, d' Tone ne piše, zastojn prifu na speš'deliveri. Še bl sm se pa začudu, k' sm iz nega uzeu en fufegar, za tu sm začau pree brat, č' se je že glih delau mrak:

Dragi Jaka!

Od same jeze sem ti poslal petdesetak, ker me je naš pater Skazi-mir, ki je zapustil žalostno zgodovino žalostne majke božje v Clevelandu, res ujezil. Ta fant, ki se je učil slepariti ljudi po načinu Vodiške Johance v Rimu, je prišel na dan sedaj s knjižico "Vodiška Johance" in njeni ljubini, da bi sedaj on lahko vzel vodilno ulogo pri sleparjenju naših bravev z Vodiško Johance.

Hinavščina sleparja presega vse meje. Skazi-mir je nastopil že v vseh ulogah Vodiških Johance, zdaj pa hoče oblatiti našo pravo kranjsko Vodiško Johance, ki je storila mnogo dobrega za vse kranjske farje, ker so naši braveci kar na peharje nosili denar za maše. Tudi našega višjega pastirja Maklaturo v Ljubljani je podprla dobro, ko je vlekla taniemo in dividende od dohodkov, ki so prihajali od "švicanja" krvi Vodiške Johance.

Česar hudič ne zmore, v to se posluži spridenih kranjskih farjev, — pravi naš narodni pregovor lepo in primerno.

Ta pregovor potrdi naš Skazi-mir. Ker sam satan ne more poneumiti slovenskega ljudstva in ga omrežiti z našimi nauki o sv. humbugu v Rimu, vidnem namestniku tistega, ki je zavoljo svojih revolucionarnih nauk bil križan, o naših čudežih, ki se niso nikdar zgodili, se je zdaj poslužil spridenega farja. Kar ugaanja Skazi-mir, presega učenost Luciferjevih modrijanov. Sam Lucifer ni zmožen takega sanatizma.

Le pomisli cenjeni Jaka! Skazi-mir pravi, da je bila naša Vodiška Johance od muh, in zdaj hvali na vse pretege Vodiško Johance v Lurdu. Vprašam te Jaka, ali naj takega farja imenujem še rodoljuba, ki hoče, da bi naši braveci nosili in pošiljali denar francoskim farjem? Ali ni tak kranjski far narodna izdajica, ki ne privošču denarja naših bravev svojim kranjskim tovaršem? Ni čuda, da je Skazi-mir postal narodni Efijalt, ker se je svojega farško-sleparskega posla učil v Rimu, med talijanskimi farji, ki bi najraje vzeli vse Vodiške Johance kranjskim farjem, da bita ko odrli tudi naše bravece, in bi mi sedeli pri praznih skledah.

Cenjeni Jaka! Sumim, da so Skazi-mirja podkupili francoski farji in so mu obljubili "komišn"

od dohodkov, ki jih bodo imeli od naših bravev. Mogoče se Skazi-mir tudi maščuje, ker jo je moral odkuriti iz Clevelanda, ker smo takrat kranjski farji nastopili proti njemu, da ni mogel pobirati volne od naših bravev v Clevelandu. Jaka, mogoče je oboje. Dobil je nekaj podkupnine od francoskih farjev, ostalo je pa izvršila maščevalnost, ki je posebno razvita pri vseh farjih, ki so se učili v Rimu, kako naj vodijo bravece za nos.

Cenjeni Jaka, da boš spoznal, da so francoski in talijanski farji še večji sleparji, med katere se sedaj šteli naš odpadnik Skazi-mir, kot smo mi, ti navajam v dokaz relikvije, s katerimi farbajo ljudstvo.

I. — Solze.

Menihi sv. Medarda Soasonskega n. pr. trdijo, da hranijo en Kristov zob!

V Vendome (Vandom) se je postavil tja do revolucije samostan Svete Trojice, da ima shranjeno pravo Kristovo solzo, tako zvano "sveto solzo".

Drugi samostani v Saint-Maximin Thiers, Saint-Pierre itd. so imeli tudi "svete solze" v svojih relikvijah. Te solze so delale baje čudeže.

Ali kako so mogli priti do Kristovih solz? One so se mogle dobiti z robcem, kakor solza, katero hranijo v Liège. Toda čegav je bil ta robec? Je bil li Kristov ali kakšne druge osebe? Ali se ga je poslužil Krist sam, da si obriše solze iz oči? Ali pa je morda to storil kdo drugi? Je-li morda ta robec samo oni Lazarov prst, na kterega so kanile Kristove solze? Ampak veliko lažje je taka vprašanja staviti, kakor nanja odgovoriti.

Pri maši v čast Kristove solze se poje v Allouagne: "O slavna solza, o sijajno se blesteča solza, katero so shranili angeli in podarili Magdaleni!" Toda, je bil li angel, ko je vjel solzo, vidljiv ali nevidljiv in česa se je poslužil, da je mogel vjeti solzo!

Župnik Pliguet tem storijam ni verjel in je pogledal v relikvijar. Tam je videl le majhen, siv kamenček. Tu mu je prišla pametna misel. "Ta kamenček je najbrž tisti, na kterega je kanila solza Kristova." Zdaj pa nastane vprašanje, je li ta kamen res od Lazarevega groba ali ne, ga je li angel odnesel javno ali na skrivnem in ga dal Magdaleni itd. Ampak taka vprašanja so vernikom prepovedana in kamen se časti še naprej, milodari se še vedno pobirajo, kajti araiški škof drži na to, da se mu dohodki ne skrijejo.

II. — Popek.

En Kristov popek so imeli v Clermontu. Leta se je smatral za enega najdragocenejših ostankov v vsej Evropi, enega imajo v Lucques in tretjega v Rimu. Najslavnejši popek vendar je v Chalons na Francoskem.

Toda kako je prišel ta ostanek v Chalons? O tem se pripoveduje sledeče: Ko je odpadel ta kosček kakor vsakemu novorojenčku tudi Kristu, ga je menda sveta devica z vso spoštljivostjo pobrala. Hranila ga je vse svoje življenje in morda ga je nosila tudi vedno pri sebi. Po smrti njenega sina je postal vir njene tolažbe. Na smrtni postelji pa je izročila ta ostanek baje evangelistu Janezu. Sveti Janez, ki je bil škof v Efezu, ga je prepustil svojim naslednikom in od teh ga je dobil Karol Veliki.

Do leta 1707 je verjelo vse v ta popek in romalo k njemu. Ampak škof de Noailles se je hotel nekoč prepričati z lastnimi očmi, je li ta ostanek res tudi čudotvoren. Zbral je svojo duhovščino in se napotil v cerkev, kjer se je hranila podoba matere božje z detetom, v kateri se je nahajal na mestu detetovega popka vdelan medajlon z relikvijo. Ko je škof pred podobo pomolil, je dal popek vzeti iz podobice. Zelo se je pa začudil, ko je našel samo tri raznobavne, brušene kamne. Preiskovali so ostanek z drobnogledom, ampak popka ni bilo videti. Naposled so poklicali babice, ki ve, kaj spada k novorojenemu detetu in ko je izjavila tudi ta, da takih kamnov ne prinese noben novorojenček na svet, je škof kamne zaprl v zlato skatlo in jih nesel domu. Vse mesto pa je romalo za njim v procesiji in se

ni dalo prepričati, da ostanki niso od Kristusa.

In vendar hranijo še v Rimu pred očmi papeža Kristov popek, ki je menda le del onega, ki se je nahajal v Chalons.

III. — Sveta kri.

Predvsem pa se je častila in se časti Kristusova kri, ki jo ima mnogo cerkva na svetu. Imajo jo v Anvers, Boulogne-sur-Mer, Bruges, Chartres, v Mantovi, Palermu, Parizu, Rimu, Benetkah i. t. d.

Vojak Longin, ki je prebodel Jezusova prsa, je vjel kri in jo odnesel seboj. Kmalu je zapustil svojo službo in šel pridigovat evangelij v Mantovo in je postal tam škof. V Mantovi je skrnil kri v zemlji, in šele l. 804 so jo zopet našli. Nato so se dogajali čudeži in ljudstvo je romalo tje.

Papež Leon IX. je zahteval en del krvi zase in jo je tudi dobil. Sedaj se nahaja v lateranski cerkvi v Rimu.

Tudi Nikodem je vjel sveto kri in jo prinesel v Rochelle, Fécamp itd. Ravno tako Marija Magdalena, mati božja in drugi. Zopet drugim jo je podaril Baudouin, kralj jeruzalemski, in sveto kri hranijo na tlikih krajih, da bi jo zračunali lahko na nekaj hektolitrov. In kateri človek ima toliko krvi?

IV. — Brada, lasje in nohti.

Samostan v Clermontu na Francoskem je imel popek božjega sina, pet nohtov z desne roke, plenice, v ktere je bil zavrt, enajsti del prta, s katerim si je obiral raz obraz pot in kri, tri nohtove odrezke od desne roke, del trnjeve krone in del od njega groba, šibe, s katerimi so ga ranili, lasje matere božje, njeno zapestnico, kos njene obleke in nekaj njene mleka itd.

Kristove nohte, brado, lasje in del njegovega križa imajo še v Rimu, v Eskurijalu v Španiji, Argendole in drugo.

Kristovo telo je bilo toraj razmesarjeno in razdeljeno na ves svet. Kjerkoli je potrebovala cerkev ali samostan nove dohodke, so izmislili nove ostanki in verno ljudstvo je romalo in roma še danes najraje v take kraje, kjer misli, da se nahajajo tako sveti ostanki. To krščanstvo je že zelo blizu poganstva.

Vidiš Jaka! Farji dobro vedo, da ti ostanki niso pravi, kakor tudi naša Vodiška Johance ni bila ta prava, da bi znala "švicati" kri. Talijanski in francoski farji nam ne privoščijo teh izmisljenih ostankov. Da ne pridejo ti ostanki v roke kranjskim farjem, zato skrbi že sveti humbug v Rimu, ki je vedno po narodnosti Talijan, kajti kar ta reče, je kakor amen v očenau. Ostanek nismo dobili, smo pa najeli Johance, da je za nas švicala kri. Če je "falila", ker v sleparstvu ni bila tako izvežbana kakor Skazi-mir, pa kaj zato? Kolikrat je že "falil" Skazi-mir, dasiravno je dokončal vse šole, ki so potrebne za pravega farškega ro-

kovnjača. Zakaj pa Skazi-mir ne pove, da ga je tudi že sam dostikrat polomil.

Veš Jaka, da se mora človek jeziti, ako nam zdaj hoče odjesti kruh Skazi-mir, ki je res prava in prebrisana Vodiška Johance, da že moraš primerno iskati med farji treh narodov.

Da Skazi-mirjeva drevesa ne bodo zrastle do neba, bo skrbel njegov kolega — jaz, Tone, star šiškarski fant. Prihodnjo nedeljo bom takoj oznanil svojim bravecem, da bo vsakdo gorel na dnu Luciferjeve kralje stva, ki bo zavrgel našo pravo Vodiško Johance, verjel v Johance francoskih farjev, ali celo Skazi-mirju, agentu francoskih farjev.

Jaka, sprejmi moje vesele pozdrave, za pedesetak se imej dobro s svojimi tovarši in kmalu kaj piši.

Tvoj

Tone, zagovornik

kranjske Vodiške Johance in pravi kranjski far.

Lub sodruh redahter! K sm tula prebrau, sm reku Ribežnu, d' nej pree prnese ta velk pisk'rpira k' s' je Tone tku fajno odrezov in povedou, d' sa usi fari same Vodiške Johance. Tone zasluž, d' pijema na negov zdravje, za tu k' ga ni sram povedati, kdu sa fari, č' je glih sam far.

Sodrug redahter, za dons te pozdravin in ostanem tvoj

Jaka Štrigelj.

Veleštudirani Jakec!

Lepega sončnega spomladanskega popoldne se odpravim na sejo, kjer smo imeli v mislih, da bi se malo pozabavali na veselici, katero priredi društvo, in nekaj centov v društ. blagajno tudi ne škoduje. In res na vel. ponedeljek jo mahnem na določen kraj, in ker sem povsod zraven, tudi tukaj ni bilo brez mene. Zabava se je pričela prav izvrstno, kar zaslžim, bo že tudi ta segnil kot je un! Kedo je segnil? Ino tvoj brat ali neveš, saj bo tudi tebe vrag vzel; ti prokleti zelene. To je govorila ena preej debela, s krvavimi očmi obrobjena oseba, znak ljubezni za močo. Hm, tvoj brat je segnil, to si nisem mogel raztolmačiti, ker smo ga ravno zakopal; o segnil mogoče pa na postelji v 7mesečni boleznij (jetiki) pa ti segnil, ampak posušil do kosti in kože! In tak človek se drzne imenovati društvenega brata, oz. sestro. Sramuj se podla duša, grobokop, ker že mrtvi so ti na potu. O zelene sem si mislil in jo odrinil proti domu. Drugi dan jo mahnem v pečarsko vas, pa slišim: rdečkar, rdečkar. Well, ako imam kravato rdečo, kakaj jih pa prodajajo, sem si mislil in šel domov. Ko pridem domov, stopim pred ogledalo, ter se motrim od nog do glave, kakšen da sem, zelen ali rdeč. Sem li morda jaz kriv, da nenišim tolikega križa pred sabo, ne vem pa tudi ne, kaj je zakrivila tista oseba, da jo je bog tako udaril, da mora svoje neutrušeno gorje nositi do smrti, tam se bo gnulo, tam ker bo imelo kaj! Motreč se v ogledalo, vidim obraz blede, kra-

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko

Ustanovljeno 16. januarja 1904.

Bol. Pod. Društvo

Inkorporirano 24. februa 1903 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds.: JOHN GORŠEK, Box 211, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 207 Rdlcy, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

Pomožni odbor:

FRANK SELAK, Box 27, Frontenac, Kans.
JOHN MIKLAVC, Box 227, Frontenac, Kans.
FRANK KRAJSEL, Box 108, Frontenac, Kans.
Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša \$1.50.
Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajniku.
Vse denarne pošiljate pa gl. blagajniku.

vato rdečo, obleko rujavo; no, kakšen pa sem toraj. Stopim na prosto in ogledam petelina z rdečo rožo na glavi, perje pa sivo. No, ta je pa sivo-rdeč, sem si mislil, kaj pa zdaj, vse je v dveh ali večih barvah kot jaz, in sedaj pa nevem, kako bi rekel petelinu, se manj pa, kakšen da sem jaz, Veš Jaka, Ti si že veliko prehodil in iskusi, ali bi mi mogel povedati, kakšen da sem, ker to mi jemlje spanje. Zatoraj te prosim, da me rešiš tega močnega ogibanja, da bom zopet lahko spal, zakar ti bom jako hvaležen. (Op. Jakata.)

Vaše ta črne operirajte na možganih, pa bode "all right".) Da sem na smrt obsojen, se ti bo tudi smešno vidlo, ampak nič nepamaga, ker je res, več dobil sem pismo od starišev, ker jim je pisal neki Tine tolažilne besede: Mike je umrl, Jože je pa tudi na njegovi poti! Vidiš, Jaka, tako se tolaži stariše, ako jim sin umrje.

Ampak ne povej afini Janezu, da imamo pri nas preroka, ker ve, da bom tudi jaz kmalo umrl, mogoče bi nam ga vzel, ker on potrebuje takih ljudi za svoje backe in mi, ob smo potem udarjeni za smrt. Na potu v mesto naletim na njega vrednega kolega Drejčeta in slišim: vidiš, to je pa njegov brat, kaj ne na smrt ste me obsodili, ker bi se me radi rešili, ker ne tulim v vaš rog, ampak za enkrat nebo nič; in njegov brat, njega ste se rešili, sedaj še mene, pa bo rešena deviška vasa! Le naprej, v boj za tempo in hinavščino, katera vam visi že do tal iz stare domovine. Srečna vas, katera se vas je rešila za nekaj časa, da lahko v miru spava pred jagnjeti v volčjih oblačilih!

Za danes naj zadostuje, prihodnjič, velenjeni Jakec, ti pa hočem razložiti problem: "Doma sem bil, sedaj sem pa tukaj". Tvoj, in vedno oTebi zvest

Jože iz Kadilnevasi.

Anton Žagar, R. R. 8. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu.

Št. 7. Curranville, Kans.

Predsednik: Josef Knez, R. R. 8, Pittsburg, Kans.; tajnik: Josef Miklane, R. R. 8, Pittsburg, Kans.; blagajnik: Peter Hofer, R. R. 8, Pittsburg, Kans. Seja vsako 2. nedeljo v mesecu.

Št. 8. Fleming, Kans.

Predsednik: Mateuž Lomšek, R. R. 2, Pittsburg, Kans.; tajnik: Jacob Cukjati, R. R. 2, b. 81, Pittsburg, Kans.; blagajnik: John Bobnar, R. R. 2, Pittsburg, Kans. Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 9. Radley, Kans.

Predsednik: John Dolanc, Radley Sta., b. 41, Pittsburg, Kans.; tajnik: Alex Cukjati, Radley Sta., b. 81, Pittsburg, Kans.; blagajnik: John Dolar, Radley Sta., Pittsburg, Kans. Seja se vrši vsako 3. nedeljo v mesecu.

Št. 10. Jenny Lind, Ark.

Predsednik: Frank Stucin, b. 226; tajnik: Frank Grile, b. 37; blagajnik: Ant. Kolbe. Vsi v Jenny Lind, Ark. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 11. Breezy Hill, Kans.

Predsednik: John Pečnik, R. F. D. 2, Mulberry, Kans.; tajnik: Rochus Godina, Breezy Hill, b. 13, Mulberry, Kans.; blagajnik: John Zordani, Breezy Hill, Mulberry, Kans. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 12. Cherokee, Kans.

Predsednik: Leo Preložnik, tajnik: Martin Semonišnik, b. 239; blagajnik: Andrej Medved, b. 2. Vsi v Cherokee, Kans. Seja vsako zadajo nedeljo v mesecu.

Št. 13. Adamson, Okla.

Predsednik: Frank Pisch; tajnik: John Navanik, b. 3; blagajnik: Vincenc Pesjak. Vsi v Adamson, Okla. Seja vsako 2. nedeljo v mesecu.

Št. 14. Maynard, Ohio.

Predsednik: Anton Resnik, b. 51; tajnik: Leo Bregar, b. 46; blagajnik: Josef Mihenc. Vsi v Maynard, Ohio. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

Št. 16. Franklin, Kans.

Predsednik: John Žager, b. 83; tajnik: Vincenc Esgoršek, b. 45; blagajnik: Ant. Košir, b. 20. Vsi v Franklin, Kans. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu.

Št. 17. Carney, Iowa.

Predsednik: Vincenc Mrzel, Carney, Iowa; tajnik: John Kalishek, c. o. Gosing, R. 2, Ankeny, Iowa; blagajnik: Louis Blasnok, b. 61, Carney, Ia. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 18. Winter Quarters, Utah.

Predsednik: John Bregarov, box 7, Seofield, Utah; tajnik: John Reven, b. 108, Winterquarters, Utah; blagajnik: Anton Urh, b. 105, Winterquarters, Utah. Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 19. Black Diamond, Wash.

Predsednik: Frank Kutscher, b. 606; tajnik: Frank Druml, b. 830; blagajnik: Filip Sternig. Vsi v Black Diamond, Wash. Seja vsako 4. nedeljo v mesecu.

Št. 20. Ely, Minn.

Predsednik: Louis Champs, box 961; tajnik: Jacob Kunstelj, b. 913; blagajnik: Josef Kolenc, b. 961. Vsi v Ely, Minn. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu.

Št. 21. Witt, Ill.

Predsednik: Paul Obregar, b. 402; tajnik: Frank Porenta, b. 446; blagajnik: Luka Drnovšek, b. 424. Vsi v Witt, Ill. Seja vsako 4. nedeljo v mesecu.

Št. 22. Huntington, Ark.

Predsednik: John Bedenko, Huntington, Ark.; tajnik: Frank Senger, R. F. D. 191, Huntington, Ark.; blagajnik: John Manfred, Huntington, Ark.

Št. 23. Pleasant Valley, Pa.

Predsednik: Frank Zaje, R. F. D. 2, Irwin, Pa.; tajnik: John Hribarnik, R. F. D. 2, box 158, Irwin, Pa.; blagajnik: Math. Breznik, R. F. D. 2, b. 116, Irwin, Pa. Seja se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu.

VABILO NA PIKNIK

ki ga prirede

Skupna Društva S. N. P. J. v Chicagi

v nedeljo dne 7. junija t. l.

Justice Park Grove

Odhod iz Chicage ob devitih dopoldne.

Zbirališče na Ashland Ave. med 18. in 22. ulici. Vozile bodo posebne ulične železnice do Archer Limits in od tam do "Grova" ravno tako na posebnih vozeh iz Jolietu. Listki so tako vreden, da veljajo tudi za vožnjo nazaj do Archer Limits z Jolietakimi vozovi. Vožnja iz Chicage do "Grova" in nazaj do Archer Limits in vstopnica za izlet STANE SAMO 50c. za osebo; otroci do 12. let so vožnje in vstopnine prosti. Kdor se bo pa sam vozil, ga stane vstopnica v Grov 25c, katere se bodo prodajale pri vratih.

Za dobro postrežbo in red bo skrbel tozaedveni Odbor.

Za mnogobrojno udeležbo se priporoča

Skupna Društva S. N. P. J. v Chicagu.

ŠTRAJK PREMAGARJEV V OHIO.

Columbus, O. — Vodstvo 6. distrikta U. M. W. of A. je 18. maja formalno proglasilo stavko premogarjev in odredilo unijsko podporo \$3 samec in \$6 oženemu na teden. Rovi sicer počivajo že od 1. aprila; zapri so jih operatorji sami, ko se nečijo pokoriti novemu "anti-screen" zakonu.

Stavka je proglašena zato, da bodo premogarji imeli redno podporo in da bodo stali v ofenzivi, namesto v defenzivi. Premogarji zahtevajo, da se lastniki rogov pokorijo zakonu. Kapitalisti se pa nečijo pokoriti, kar zopet dokazuje, kako kapitalisti spoštujejo zakone.

Že leta in leta ropali so lastniki premoga delavce potom takozvanega screen-sistema. Prikrajšali so jih za plačo s tem, da so plačali premogarjem le za tisti premog, ki ni šel čez gotovo mrežo; za premog pa, ki je šel čez mrežo, niso dobili delavec ničesar. Pri tem so operatorji goljufali, kar se je dalo. Luknje v mreži so bile povečane ali so se sčasoma raztrgale in skozi te luknje je vedno bolj padala plača premogarjev. Dostikrat se je zgodilo, da so morali premogarji zaštrajkati in tako prisiliti operatorje, da so popravili ali zavrgli raztrgane mreže. Ko je pa lani obišla zakonodajna odprava roparske mreže in odredila, da morajo premogarji dobiti plačo za ves premog, kar ga nakopljejo, uprli so se ošabni operatorji in arogantno izjavili, da ne priznajo zakona. To je vzrok, da premogarji v Ohio štrajkajo.

KAPITALISTI ZBORUJEJO.

V New Yorku se je pričela zadnji teden letna konvencija kapitalistične organizacije, ki je znana pod imenom "National Association of Manufacturers", ali narodna zveza tovarnarjev.

Predsednik te kapitalistične ugnje, George Pope, je v otvorilnem govoru bridko tožil o "težnjah" in "krivicah", ki jih čutijo razrednozavedni kapitalisti. Tožil je, da tisti zlati časi, ko so ameriški delavci zadovoljno pogoltnili vsak ožrgec in s svetim strahom držali pleča pod škornjo kapitalizma, se nagibljejo k zatonu. Kaj je tomu vzrok? Prvič delavcem se — pre-dobro godi! Prevelike plače imajo in zato so pričeli noreti! Delavci bi ne smeli jest mesa, niti piva piti; ne smeli bi čitati knjig, ne časopisov — saj vseh ne. To je vendar užitek, katerega je bog podelil samo bogatim, ne pa hlapcem. Kdo je tega kriv? I kdo drugi, kot prokleti — unionizem in socializem!

Tega mora biti konec! Zlati časi morajo nazaj! — In Pope je zagrozil, da ima fini načrt, nad katerim je prečul mnogo lepih načrtov — načrt, po katerim bo mogoče z enim samim mahom ubiti American Federation of Labor — z Gompersovo debelo glavo vred — in socialistično stranko! Vse to bo ubil z enim mahom in položil v hladni grob. O joj — gorje nam! Dalje je Pope razlil grenki žolč nad postavodajami, ki so toliko predrzne, da samo razpravljajo o zakonu za osemurno delo, o odpravi otroškega dela, minimalni plači in ki — o groza! — nastavlja ušesa veleizdajskim sugestijam za podržavljenje premogokopov in železnice!

Ali ni to hudo?!

"Clevelandska Amerika"

je dne 12. maja prinesla uvodni članek pod naslovom "Po končanem štrajku". Članek je v bistvu dober, dasiravno smo zapazili nekaj pomot, katere pa izvirajo iz tega, ker uredniki niso do cela poznane razmere. V prvi koloni omenjenega članka se čita: "Naše opazke se tičejo večji del hrvatskih in slovenskih štrajkarjev in časopisov. Med sčeti je bilo tudi veliko Hrvatov, Slovencev in Srbov." Resnici na ljubo naj bo povedano sledeče: Srbskih delavcev je v bakrenem okrožju jako malo, kar pa jih je, so bili štrajkarji prvega razreda. Najbolje izmed vseh narodnosti so se pa zadržali Hrvatje. Še boljše kot Fini. Hrvatskih delavcev v bakrenem okrožju je več tisoč, med katerimi pa ni

bilo skoro nič stavkokazov. Dobre so se držali tudi Slovenci izven Calumeta. Seveda je bilo tudi na Calumetu do 100 Slovencev, kateri so ostali zvesti unijskim principom. Na primer: Pod Ahmeek local je spadalo do 200 Slovencev, med temi je samo eden skebal in še dotični je imel eno nogo leseno, ter delal na površju. Ravno tako dobro so se zadržali Slovenci na Dodgeville, South Range, Trimountain, Painesdale, GreenLand itd., kjer bilo le malo slovenskih stavkokazov. Da pa je skebal nad 300 Slovencev na Calumetu, zato so pa odgovorni župnik Klopčič, "Glasnik", Stukel, Klobučar, Šeringer, Sterk in še en par drugih, kateri so slovenske delavce prodajali trstu bakra, kakor metatarji prodajajo živino na semnju. Čas pa ni več daleč, ko bodo bivši stavkokazi preklinjali svoje Judeže. Ako celo bakreno okrožje vzamemo procentuelno, potem se vidi, da je med stavkokazi največ "Cousin Jackov", potem pridejo Taljani, Poljaki, Slovenci, Madžari, Fini in Hrvatje. Da pa je med slovenskimi delavci v Ameriki ukenjeninjava zavest unionizma, je jasen dokaz to, da od zunaj niso mogli dobiti slovenskih stavkokazov. Importiranih stavkokazov je bilo največ Poljakov, Rusov, Rumunov in Nemcev.

Vabilo na piknik,

katerega priredi društvo "Združitelj" št. 36 S. D. P. Z. v South Fork, Pa., dne 31. maja. Pričetek točno ob 2. uri popoldan na "Finning-ovi farmi", to je, 20 minut hoda od south-fotške pivovarne, na tako zvanem "White dog". Ker bode tudi dne 5. junija četiri letnica našega društva, zato se opozarja člane in drugo občinstvo, da se kar v največjem številu našemu vabilu na piknik odzovejo. Kdor iz med članov se ne udeležil piknika, dotični vsled sklepa društvene seje, plača \$1 v društveno blagajno. Vstopnina za moške \$1. Ženske so vstopnine proste. Pivo prosto. Za dobro postrežbo bode skrbel odbor. (Opomba: V slučaju neugodnega vremena se piknik preloži na prihodnjo nedeljo, to je 7. junija. Mihael Bojanič, tajnik.

Vabilo na veselico,

katerega priredi društvo Svobodomislci št. 169 SNPJ in dr. Na prejš. št. 75 SDPZ v petek večer dne 29. maja t. l. Na to veselico se vabijo vsi Slovenci iz Fitz Henryja in okolice. Veselica se prične ob 6. uri zvečer v dvorani dr. sv. Barbare, v Fitz Henry, Pa.

Igrala bo slovenska godba iz Collinsburga, Pa.

Za dobro postrežbo — pijačo in prigrizek bo skrbel

ODBOR.

VABILO NA PIKNIK

katerega priredi Slovenski socialistični "Klub št. 137". Vabilo vse Slovence v Kenoshi in okolici, Racine in Waukegan, da bi nam pripomogli do boljše napredka. Za dobro postrežbo bo skrbel odbor. F. Z. tajnik.

Prehlajenja se lahko iznebite in bolečine v vratu ter v prsih minejo takoj, če se napravi par močnih drgnjenj s "Pain Expeller", kakor je opisano v knjižici, v kateri je zavita steklenica. Sredstvo se lahko kupi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica, treba pa je paziti na to, da je varstvena znamka s sidrom na kartonu in na steklenici. (Adv.)

Naselniška družba "Dirija" FARME.

Od tri do pet milj od mesta Merrill v Lincoln Co., ki šteje okrog 15.000 prebivalcev in ima veliko industrijo, se razprostira rodovitnih valovit svet, ki je odločen za slovenske farme. Skoz ta svet vodita dve železniški progi in tri okrajne ceste in teče več potokov. Zraven teče reka Wisconsin river. Ta zemlja se za sedaj še prodaja po 12 do 16 dolarjev akter, kakor je les na katerem delu. Plačilni pogoji lahki. Kdor se zanima, naj piše po pojasnilo. Vsaki dobi natančne podrobnosti da je tako na jasne: predno izda denar za dolge vožnje. Mi ne pošiljamo nobenih knjig ali podob. Pojasnila samo pisмено ali za bližnje ustmeno pri Iliria Colonization Co., Sheboygan, Wis.

Conemaugh, Pa. NAZNANILO IN VABILO

Članom društva Jutrzanja Zarja št. 11 v Conemaugh, Pa., naznanjam sklep seje, ki se je vršila dne 3. maja. Društvo priredi 31. maja izlet — piknik — na West Point, v bližini rojaka Fr. Zupančiča. Kdor izmed članov v okolici 5 milj izostane, plača \$1.00 v društvenoblagojno. Člani nad 5 milj oddaljeni, plačajo po 50c v društveno blagojno.

Tem potom uljudno vabim vse člane in posamezne rojake iz Jonstown okolice, da se blagovolijo udeležiti piknika.

Vstopnina za moške \$1.00, dame proste. Začetek točno ob 1. uri popoldan. Za sveže pivo in okusen prigrizek bo skrbel izvoljeni (2x) ODBOR.

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA S. D. P. Z.

Na seji gl. in pomožnega odbora dne 19. maja 1914 so se prešte glasovnice za, ali naj se še plačujejo stroški za operacije ali ne. Večina članov je glasovalo, da se operacijski stroški v nadalje več NE plačujejo. Natančno poročilo bode razvidno iz zapisnika v prihodnji izdaji glasila S. D. P. Z.

Opravičene stroške operacij se bode plačalo še samo iste, kateri člani so do sedaj že operirani, ali da bodejo operirani do 31. maja 1914. Od 1. junija naprej pride v veljavo sklep splošnega glasovanja, ter se toraj z dnem 31. majem razveljavi točka 15 v pravih razlaji 26.

S sobratiskim pozdravom

Frank Pavlovčič,

gl. predsednik S. D. P. Z.

Louis Bavdek,

gl. tajnik S. D. P. Z.

KJE JE

Martin Goršič, doma iz Pone vasi pri Gosupolji, pred par leti je bil v Illinoisu. Za njegov naslov bi rad zvedel Frank Knafels, Edmonds, Okla. Kdor rojakov ve za njegov naslov, naj ga blagovoli poslati na moj naslov ali pa naj sam se javi.

Frank Knafels,

Edmonds, Okla.

Dvoje slučajev ozdravljenja.

Mr. Thomas Konopka iz Middletown, Conn., znašel se je nekega dne v zelo kritičnem položaju, ko sta naenkrat zboleli njegova žena in hčerka, in to istega dne. On pravi: "Moja žena in hčerka sta trpeli obe na žledoladni boleznii in vsa zdravila so bila brezuspešna. Konečno jima sem dal Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino in glejte, takoj jima je odleglo in ozdraveli sta skoro isti dan. Vsakemu, kateri boleha na žledoladni boleznii, toplo priporočam to grenko vino kot pravi in edino zdravilo v vsakemu takemu slučaju i ostajam udani, Thomas Konopka, 10 Union St., Middletown, Conn." Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino je priporočljivo zdravilo, ker je uspeh zavzivanja tega vina gotov v vseh slučajih boleznii v žledodeu, v drobovju, posebno pa kadar je v zvezi z zaprtjem. V lekarnah Jos. Triner, izdelovalec, 1333-1339 S. Ashland ave., Chicago, Ill. V slučaju notranjih bolečin je dostikrat potrebno samo oživljenje krvi. Poskusi to z drgnjenjem Trinerjevega linimenta. — (Adv.)

Socialistične slike in karte.

"Piramida kapitalizma", s slovenskim, hrvatskim in angleškim napisom.

"Drevo vsega hudega" s slovenskim napisom.

"Zadnji štrajk" s hrvatskim napisom.

"Prohibition Dope" z angleškim napisom.

Cene slikam so 1 komad 15c; 1 tucat \$1; 100 komadov \$7.00.

Cene kartam: 1 komad 2c; 1 tucat 15c; 100 komadov 70c.

Poštnino plačamo mi za vse kraje sveta.

INTERNATIONAL PUB. CO.

1311 E. 6th St.,

Cleveland, Ohio.

ANTON MLADIČ

moderna gostilna.

Toči pilsensko pivo in vina. Kegljisce. Tel. Canal 4194

2348 Blue Island Ave.

Chicago, Ill.

STE ŽE SLIŠALI KAJ O ZADRUŽNI TRGOVINI ALI KONSUMIH.

Podjetja vseh vrst vstanovljene na podlagi združnosti, so podjetja bodočnosti; samo le-ta imajo zasigurno svojo bodočnost poleg drugih koristnih družabnih naprav, ki služijo v občo korist človeštvu.

Kdor se želi poučiti natančneje o zadržnih podjetjih, — kar je treba znati vsakemu, ki se šteje naobraženim naj nemudoma naroči knjigo

"ZADRUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM",

ki jo je založila slov. sekcija J. S. Z.

CENA KNJIŽICI JE 15c ENA S POŠTINO in se je naroča pri upravnistvu Proletarca, 4006 W. 31st St., Chicago, Ill.

Trgovci knjig dobre popust.

"NAŠI ZAPISKI"

Kdor se hoče poučiti, kaj je socializem ta naj se naroči na "Naše Zapiske" katera revija se odlikuje po svojih originalnih in interesantnih člankih.

"Naši Zapiski" so edina slovenska znanstveno socialistična revija mejuje jih sodrug dr. H. Tuma, odvetnik v Gorici.

"Naši Zapiski" izhajajo mesečno v obliki leposlovnega lista (magazin) ter stanejo za celo leto za Ameriko \$1.30. Naslov: Uprava "Naših Zapiskov", ulica Treh Kraljev, št. 16, Gorica, Primorsko, Austrija.

Ali ste zapazili, da Vam je, ali da Vam bo v kratkem potekla naročnina?

Za vsak slučaj poravnajte takoj, da se Vam ne vstavi lista.

OBJAVA.

Rojakom naznanjam, da sem zopet začel razprodajati zemljo v slovenski farmarski naselbini v Wausaukee, Wis., kjer je kupilo zemljo že nad sto rojakov in se jih je tudi že mnogo naselilo ter si postavilo svoja domovanja.

V prvi vrsti povdarjam, da se prodaja ta zemlja izključno le Slovence, da dobi tedaj vsak kupec rojaka za sosedo. Jaz sam sem tukaj naseljen s svojo družino, tako da morem vsakteremu v vseh možnih ozirih pomagati in mu na roko iti. Svet, katerega prodajam, je v splošnem jako rodovitno ter se pridelava na njem vsakovrstne pridelke kot v starem kraju. Podnebje je ugodno, voda zdrava in dobra, ravno tako imamo tukaj vedno dober trg za vse pridelke, ki se prav lahko in dobro prodajo. Kraj, ki je jako prijazen in zdrav, nudi tudi vse ugodnosti, kot po večjih mestih. Tu imamo med drugim dobre šole, cerkve, mlekarne kmetijske družbe, banko, različne trgovine, dobra pota in jako ugodne železniške zveze z vsemi državami Unije itd.

Postrežba je poštena in solidna. Vsakdo, ki svet kupi, dobi čiste lastninske papirje brez vseh obveznosti, kakor Deed in Abstract in to brez odlašanja ali kakih posebnih stroškov. Tu se ni bati, da bi bil kdo goljufan ali da bi izgubil denar ali zemljo, ker garantira za to Grimmer Land Co., ena največjih zemljiških družb, ki lastuje na stotisoče akrov sveta. Da je vse to resnica, Vam lahko dokáže veliko število rojakov, ki so tukaj kupili zemljo, in številna zahvalna pisma, ki so v uradu vsakomur na razpolago.

Povsod tu naokoli je cena zemlji že poskočilo, a jaz prodajam rojakom še po isti ceni kot tani, to je od \$15.00 do \$20.00 na akro. Tudi povrnem vožnjo vsakemu, ki kupi najmanj 40 akrov zemlje. Pogoji so jako lahki in ugodni. Za natančnejša pojasnila se obrnite pisмено ali osebno na

A. Mantel, Wausaukee, Wis. (Adv.)

E. BACHMAN

1719 S. Centre Ave., Chicago, Ill. je največja československa delavnica zastav, znakov, čepic in vseh družstvenih potrebščin.

Zahtevajte takoj po pošti moj veliki čenik, ki ga Vam pošljem — popolnoma zastonj.

Srbeči žulji

so zelo neprijetna nepravila. Odpravite jih. Zoper srbečice, lišaj, kraste, slani tok brljansko zastrupljenje, priče in druge srbeče kožne opake, poskusite

Severovo Mazilo zoper kožne bolezni

(Severa's Skin Ointment) in si pridobite olajšbe, kakor g. Em. Kabat, Brookpark, Minn., ki nam je pisal sledeče pismo:

"Severovo Mazilo zoper kožne bolezni je izborno. Imel sem nekaj srbečih žuljev na vratu, okoli katerih je bila rudečica, skoro tako velika, kakor srebrni dolar in kateri so zelo pekli in srbeli. Pokrili bi mi celi vrat, ako bi Severovo mazilo zoper kožne bolezni tega ne preprečilo. Po kakih pet navedanj, je nepravila izginila."

Cena 50 centov v vseh lekarnah.

Zoper glavobol vzemite

SEVEROVE PRAŠKE zoper glavobol

(Severa's Wafers for Headache and Neuralgia) kot navedeno v navodilu.

Cena 25 centov.

SEVEROVE TAB-LAX

sladkorno odvajalo za otroke in odrasle. Cena 10 in 25 centov.

Kadar potrebujete zdravila, vprašajte lekarnarja za Severovo. On jih ima naprodaj. Ako vas ne more založiti, naročite jih od nas.

W.F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

POZOR!

Podpisani se priporočam Slovence v La Salle in okolici za stavbinska dela. Postavljam navadne in moderna poslopja. Sprejemam tudi popravila in predelavanje vsakovrstnih poslopj po zmernih cenah. Kadar želite postaviti hišo, se obrnite na svojega rojaka. S tem vam bo prihranjen denar in čas. Delam po pogodbi. Za vsa moja dela jamčim.

Vaš rojak Vencel Obid, 438 Berlin Str., La Salle Ill. (Advertisement) 3m

Skrivnost clevelandskega župnišča je naslov lični knjižici s slikami na 52 straneh. Cena 25c, ali 5 knjižice za en dolar. Zajedno imamo v zalogi še par rdečih brošur "Zemnam in nevestam", komad 25c. Zdravilna knjiga Naša zdravila stane 50c.

Slovenska knjigarna, 535 Washington St. (6X-adv.) Milwaukee, Wis.

JOS. A. FISHER

Ima na razpolago vsakovrstno pivo, vino, smetke, i. t. d. Izvratni prostor za okrepčilo. 3700 W. 26th St., Chicago, Ill. Tel. Lawndale 1761

JOE POLOVICH

do danes najmodernejši KROJAČ dela obleke finih krojev po zelo zmernih cenah. Obleke zlikata takoj sproti med tem, ko vi čakate. 3129 Broadway, St. Louis, Mo.

BELL PHONE 1318-FISK

MATIJA SKENDER

SLOVENSKI JAVNI NOTAR ZA AMERIKO IN STARI KRAJ 5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

MODERNA GOSTILNA,

kjer se toči sveže Duluth Moose & Rex pivo, Skubie in Orašem, lastnika. (5m) Aurora, Minn.

CARL STROVER

Attorney at Law

Zastopa na vseh sodiščih.

Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.

St. sobe 1009

133 W. WASHINGTON STREET, CHICAGO, ILL.

Telefon: Main 3989

TUJCEM priporočam svoje dobro urejeno prenočišče in restavracijo, domačinom pa svoj saloon, vsem skupaj pa vse.

IG. KUŠLJAN 229-1st Ave. MILWAUKEE, WIS.

M. JOVANOVIĆ 84 — 6th St. Milwaukee, Wis. PRODAJA ŠIFKARTE. Pošilja denar po pošti in brzojavno. Izdeluje: Obveznice — Pooblastila — Prepovedi, potrjene po notarju in eos. in kr. konzulatu. EDINA HRVAŠKO — SLOVENSKO — SRBSKA AGENCIJA.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1406

SALOON

z biljardom in keglijščem

Poleg saloona dvorana za društvene seje, veselice itd.

John Stražičar 611 Market St., Waukegan, Ill. Phone St. 871.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

NIZKE CENE.

Velike ugodnosti:

električna luč, izvrstna kuhinja, viao zastoj, kabine tretjega razreda na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri popoldan iz New Yorka:

Za vse informacije se obrnite na glavne zastopnike

PHELPS BROS. & CO.

Gen'l Ag'ts, 2 Washington St., New York. ali pa na druge uradne zastopnike v Združenih državah in Canadi.

POZOR! SLOVENCII POZOR!

SALOON

s modernim keglijščem Sveže pivo v sodčih in buteljnah in druge raznovrstne pijače ter najkake smetke. Potniki dobe tedno prenočišče za nisko ceno.

Postrežba točna in isbarna. Vsem Slovence in drugim Slovencem se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,

1625 So. Racine Ave. Chicago.

LOUIS RABSEL

moderno urejen salun NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS. Telefon 1199

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Urađuje od 10—12 predpoldne in od 7—9 zvečer. V sredo in nedeljo večer neurađuje. Tel. Canal 476.

1842 So. Ashland ave. Tel. residence: Lawndale 8996.

Za \$1 se lahko vsak ki zna čitati angleški naroči za celo leto. U. M. W. Journal, uradno glasilo organiziranih premogarjev, ali pa Miners Magazine, uradno glasilo organiziranih rudarjev. Oba lista sta tednika in se jih naroči pri sodr. I. Sušnarju, tajniku J. S. Z. cor Halsted & Madison St., 4th floor, Chicago, Ill.

(Važno uprašanje!) Do mi opravi najbolje in najceneje? Konzularne, strokrajške sodnijske in vojaške Javni notar. Kakar 207 Hanover St. Milwaukee, Wis.

Iz polja moderne vede.

**SOCIALNI ZMISEL MARKO-
VEGA NAUKA.**

(Prevel M—ir.)

(Konec.)

Da pa moremo razumeti vso važnost od Marxa zasnovanega socialno znanstvenega mišljenja, ki sredi stoletja prirodnih ved je potrebno oceniti še drug moment njegovega zgodovinskega dela. Z novim načelom socialnega življenja kot podružabljenjem individualnega bivanja se družijo še druga misel, ki je svoj prvi, veličastni izraz dobila v filozofiji Hegla, ideja razvoja. S to idejo stopa prvič v središče socialno znanstvenega razmišljanja, kar se je dotlej umikalo znanstvenemu pojmovanju: zgodovina. Iz znanilke preteklosti, k večjemu iz moralnega, političnega ali modroslovnega naziranja se izpreminja v raziskovanje vzročnosti v socialnem dogajanju.

Seveda je to pojmovanje pri Heglu še v znani metafizični megli. Ali navzlic temu kaže njegovo zgodovinsko naziranje že vse prvine, elemente čisto znanstvenega obdelavanja zgodovine. Ta velja za zakonito zavisnost, ki je brez vrzeli in ki se ne obračunjuje in ne premikajo potom sile, ki bi delovale zunaj nje ali nad njo, ampak lastne sile. Te sile so pri Heglu sile absolutnega duha in delujejo v posebni zakoniti obliki, ki jo imenuje dialektiko in ki obstoji v tem, da se giblje duh z razvojem in s premagovanjem lastnih protislovij. Zgodovina ni torej mišljena le kavzalna zveza, ampak obremen v tej vzročnosti vzrojena smotrenost, kot teleologija; zmisel zgodovine ni nič zunanjega, danega ji morda po božji volji in previdnosti, ampak je kavzalni produkt pametnih v zgodovini razvijajočih se duhovnih sil. Tako je zgodovina Heglu proces, čigar poznanje ne ustreza samo potrebam radovednosti ali antikvaričnih interesov ali pragmatičnega stališča, marveč teoretično odkriva način človeškega bivanja. In šele ko je to zgodovinsko naziranje bilo prekovano iz spekulativne Heglove forme v čisto znanstveno obliko pri Marxu, je postalo jasno, da ni zgodovina v tej novi, spoznanju zakonitosti socialnega nehanja namenjeni obliki ničesar drugega kot prirodna veda o socialnem bivanju in dogajanju. Glavno sredstvo k temu je bilo ono stvarjajoče dejanje Karla Marxa, v katerem se je novi pojem družbe spojil s pojmom razvoja, ki se nanaša na njegove realne pogoje, v osnovni nauk Marxovega sistema, v materialistično zgodovinsko naziranje.

Ta jaka teorija, ki je še vedno bolj izpostavljena nerazumevanju nego pobijanju, je preustrojilo socialno znanstveno mišljenje in ga prekovala v revolucionarno orožje, ker je socializem njena nujna posledica. Njeno načelo zahteva, da se je od neredne mnogoličnosti zgodovinskih slik ozreti zmerom na temeljne gospodarske razmere, v katerih so ljudje one zgodovinske dobe živeli, da je mogoče slediti vzroke, ki so bili merodajni za nastanek in za smer zgodovinskih sil. Kar ljudi vseh dob veže in loči po idejah, kar jim velja za naloge družabnega nehanja, skratka, kar tvori njih socialno zavest in nič manj tudi ono, kar je še zakritega, vse to je možno pojmovati le iz resničnih življenjskih razmer, iz določnega načina, kako so bili tedaj podružabljeni, torej iz gospodarskega načina njih socialnega bivanja. To je zmisel velike Marxove vodilne misli, da je zavest ljudi pojmovati iz njih bivanja in ne narobe.

Če pa se poglabljamo v to socialno bivanje, potem se ti razkrije zakonitost v igri socialnih sil, ki pojasnjujejo gibanje človeške družbe izključeno po svojem gibanju. Kajti gospodarske življenske razmere, ki jih Marx vedno in vedno zaznamuje kot odnose človeka od človeka, imajo lastnost, da razporejajo ljudi v enako interesirane oddelke. To se pravi ekonomične razmere, ki abstraktno niso ničesar drugega, kakor le drugačen izraz za podružabljenje človeka, za njegovo neizogibno odvisnost od sožitja s sočludmi, so

po svojem konkretno zgodovinskem ustroju izvor organizacije in diferenciacije tega podružabljenja. Siloma združujejo vse enake interese v razred in ga dele nasprotno od drugih sovražnih skupin. Na ta način ima podružabljenje že vnaprej razdvojen nasproten značaj. Brezpogojna solidarnost je razrednih sodrugov, toda ravno tako bojno stališče proti vsem izven razredne skupnosti stoječim interesom. Samo na sebi ni nikake splošne človeške solidarnosti, socialni princip nima ničesar opraviti s humaniteto; značiči tembolj le odvisnost človeka od človeka sploh, ki ne le more biti prijazna ali sovražna, ampak ki je v teku dosežanega socialnega razvoja tudi oboje vedno obenem. Podružabljenje človeka eksistira samo v trajni napetosti med polarnima nasprotjema: med združitvijo in razdorom. Nima druge oblike, kakor oblika boja razredov, čim se je njih primitivna skupnost izpremenila v različnost interesov. Ker poraja ta različnost neizogibno nasprotja, postaja razredni boj eksistenčni način družbe. Družba ni mirna zveza za ljudi, niti ni enkrat za vselej gotovo dejstvo, marveč veliko bolj proces, v katerega početkih še zmerom stojimo in bomo stali toliko časa, dokler razredni boj organizira družbo.

Če pa se na ta način boj in prepričevanje predstavlja kot duša Marxovega zgodovinskega naziranja, tedaj se dozdeva, kakor da bi to nasprotovalo vsakemu zmislu socialne zakonitosti. Kakšen dobriček pa bi bil, če bi morali sirovo silo, ki smo jo dosorej v zgodovini pomilovali kot nerazum, pripoznavati kot žalostno potrebo? In v tem se stoprav pokaže pravi pomen novega socialnega stališča, ki s spoznanjem podružabljenja vodi ravno k temu, da v velikem boju družbe ne smemo prezreti še večjega dejstva, da je ta boj obenem afirmacija družbe, ki ji le nasprotuje, da jo postavi na višjo obliko podružabljenja. Zakaj v tem boju more trajno zmagati le tisto, kar družbo razširja, ne pa, kar jo otežuje ali celo uničuje. Boj vključ vseh bedi, revščini in krvavim žrtvam, ki jih poraja, ni brezsmiselno divjanje, v katerem mora vse izginiti, ampak dosorej edino mogoča oblika, v kateri morejo ljudje uresničevati zmisel svojega družabnega bivanja. Pamet in morala morata zmagati v tem boju, ne zgolj kot pamet in morala, marveč ker pametno in moralno ni nič drugega, kakor socialno, ki ne izvira le iz sveta idej, temveč z neodoljivo močjo rase iz družabnih življenjskih pogojev, ki jih je duhovno mogoče pojmiti in dojeti.

S tem vpogledom čudežni mehanizem zgodovine pa nismo doslegli le odločilne točke za znan-

stveno umevanje, ampak pred vsem i za praktično oblikovanje socialnega življenja, in v tem obstoji pomen socializma od Karla Marxa dalje. Kajti če je velika posledica tega zgodovinskega naziranja, da si človeštvo — kakor pravi Marx — postavlja vedno naloge, ki jih je možno rešiti, ker se pojavlja naloga le tam, koder so dani materialni pogoji njene rešitve ali so vsaj v zarodku, sledi iz tega obratno, da je iz poznane teh materialnih pogojev, iz raziskovanja njih skupnega delovanja ravno tako mogoče spoznati naloge, ki si jih bo moralo človeštvo postaviti v tem posebnem položaju, in sredstva, ki jih mora imeti za rešitev teh nalog. Tako se izliva kavzalno spoznanje socialnega življenja i tukaj direktno v teleologijo in uresničuje tako zmisel Heglove filozofije; samo postaja najvažnejši vzrok zavedne izpremembe obstoječega stanja in omogoča tako končno izpolnitev že nekaj tisočletij starega ideala, ideala znanstveno utemeljene politike, ki ni in ne more biti ničesar drugega kakor znanstvena tehnika socialnega življenja.

Neobhoden cilj te socialne tehnike pa je socializem in neobhoden sredstvo k temu proletariati. Dočim namreč razvoj modernega gospodarstva, že skoraj omogočujoč zadostno, da celo bogato zadovoljitev potreb celote, pod pogojem, da bodi produkcija ekonomska celota za celoto, se sedaj prvič v zgodovini nasprotje ne razodeva kot potrebna oblika v nadaljnjem razvoju družbe, marveč kot zadnja zavora, kot zadnja koljca njene zavedne organizacije, njenega ustroja. Tako je razredni interes proletariata kot zadnjega razreda, pod katerim sploh ni nobenega drugega, namerjen na odstranitev razrednih razkolov sploh in tako sili stari, navidezno večni zakon razrednega boja potom svoje posledice, potom interesov zadnjega in najštevilnejšega razreda meščanske družbe k lastni odstranitvi. Zategadelj je politični proces, v katerem se to dopolnjuje, pohod in boj socialne demokracije, nekaj vse mogočnejšega, kot bi se dozdevalo onim, ki ostajajo na njegovi zunanji politični strani: Poraja se organizacija družbotvornih sil, presnavlja družbe iz stanja njene dosežanosti zverženosti in raztrganosti h končni enoti, iz dobe zgolj slučajne kulture v zavedno ter družabno kulturo.

Če tako razumevamo zmisel razrednega boja v zgodovini, tedaj se ta sama postavlja v povsem drugačno svetlobo. Ni le zgodovina narodov in držav, ampak predvsem zgodovina človeškega podružabljenja. Kaže nam silni prizor napredka k vedno večji in zmerom zavednejši družabnosti. Ako socializem ne pomenja nič drugega, kakor misel zavedno solidarne življenske skupnosti ljudi, torej ustvaritev in ohranitev brezrazredne družbe, ki bo gospodarila potom skupnega dela za

zadostno uživanje vseh, sledi iz tega, da dobiva zgodovina stopenj na stališču razrednega boja, pa naj zveni to še tako paradoksalno, svoj kulturni zmisel, v tem da postaja socialna zgodovina, zgodovina nastajanja in rasti človeške družbe, skratka: zgodovina socializma!

Tako združuje Marxovo novo stališče za pojmovanje zakonitosti, vede, zgodovine in politike velikansko enoto, v kateri zgodovina predstavlja le dinamično stran socialnega spoznanja in politika tvori le zadnji zavestni člen spoznane zakonitosti. Tako sta zgodovina in politika pri Marxu izvrševalki onih idej, ki so kot pojem človeške družbe bili že mnogim generacijam ideali, h katerim vodi šele dolga in trda pot razrednega boja. Marxov nauk veličastno izvršuje program, ki ga je mladi Marx genialno postavil svojemu delovanju: "Pokazalo se bo, da ima svet že oddavnej sanje o stvari, o kateri mora imeti le zavest, da jo ima resnično. Pokazalo se bo, da ne gre za velik pomisljaj med preteklostjo in bodočnostjo, ampak za izvršitev misli preteklosti. Pokazalo se bo končno, da človeštvo ne začenja novega dela, marveč da z zavestjo ustvarja staro delo." Da je to zavest sporočil, je neminljivo delo Karla Marxa: to staro delo izvršiti, človeškemu podružabljenju končno dati popoln izraz, je velika zapuščina, ki nam jo je zapustil Svet proletariata si jo je v teh tridesetih letih, odkar se je poslovil Marx, prilaščal bolj in bolj in ne bo je pustil, dokler ni lepo in krasno izvršena.

Ako želite slovenske gramofonske plošče, Columbia gramofone zlatino in srebrnino, obrnite se na nas!

A. J. TERBOVEC & CO.
P. O. Box 25, Denver, Colo.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in rane celnice.

Zdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravila 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pop. i; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago: fizični bolniki naj pišejo slovensko.

I. STRAUB
URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill.
Ima večje zalogo ur, verig, presnov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo niski ceni.

RAVNOKAR JE IZŠLA
KNJIŽICA

'Katoliška cerkev in socializem'. Knjižica obsega 52 strani. Komad 10c. Socialistični klubi in posamezniki, ki naroče nad 25 komadov dobe 50 proc. popusta. Naroča se pri upravištvu Proletarca.

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM

Kasparjeve Državne Banke

je najceneje in najbolj sigurne.

Naša parobrodna poslovnica je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanске črte (linije). Sifkarte prodajamo po kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA.

Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K5 \$1, brez odbitka. —

Največja Slovenska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,318,821.65 premoženja.

KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO ILLINOIS

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue
vogal Loomis ulice
Chicago.

KAPITAL \$500,000.00

VLOŽENA GLAVNICA \$2,300,000.00

JAN KAREL,
PRESEDNIK.

J. F. ŠTEPINA
BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorstvom "Clearing House" čikaških bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi uloge poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 popoldne do 5:30 popoldne; v torek in četrtek je banka odprta do 9 ure zvečer. Denar vložen v našo banko nosi tri procente. Bodite uverjeni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkanosno.

Conemaugh Deposit Bank

54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.

Vložena glavnica \$50,000.00.

Na hranilne uloge plačamo 4% obresti
S. D. P. Z. ima svoje novce v tej banki.

CYRUS W. DAVIS, predsednik. **W. E. WISSINGER** blagajnik.

5 pristnih pišaj, Kranjski Brinjevec, Slivovica, Tropinovec, Grenko Vino in in to so:

Highlife Bitters. Moja trdka je prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žgane pišaje naravnost iz Kranjskega. Naročite si poskusni zaboj, koliko steklenic in katere pišaje hočete, samo da bo eden zaboj, 12 steklenic. Moje cene so nižje nego kjerkoli drugje, ker mi ni treba plačevati dražih agentov. Prodajam samo na debelo. Pišite po cenik.

A. HORWAT,
600 N. Chicago, St., Joliet, Ill.

Edini slovenski pogrebni

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

V prešnjih letih

Velikokrat slišimo, kako so naši pradedje živeli in kako so bili zdravi. Živeli so vedno po zahtevah narave in brez vsake razkošnosti. Absolutno nemogoče pa je za ljudi, ki žive v mestih, da bi jim dalo tako življenje zadovoljstvo. Nenavadno življenje, kakor primankljaj svežega zraka in solčne svetlobe, vplivajo zelo slabo na nas in nas prisilijo, da moramo iskati zdravila, katera pomagajo vzdržati naše prebavne organe pri pravem delovanju. Kot tako zdravilo je dobro poznano

Trinerjevo zdravilno grenko vino.

Prvi učinek tega zdravila je, da očisti vse zaostale tvarine, ki ne bi smele biti tam, posebno ostanke neprebavljene hrane, ki so se vstavili v drobu. Ti stari ostanke jedil zastrupljajo čeli živil. Drugo sredstvo je, ojačiti notranje organe in tako preprečiti ponovno bolezen. Mi priporočamo nadaljšo uporabo tega zdravila.

V boleznih želodca

V boleznih jeter

V boleznih črevesja

To zdravilo navadno daje popolno zadovoljnost in sicer zato, ker prinaša pomoč. Ravnotako je v raznih drugih slučajih, kot pri zapeki, nervoznosti, slabosti, bolečinah in ujedbi, blebi in rumeni barvi kože, zgubi moči, lenem životu, zgubi apetita in izgubi spanca.

DOBI SE V LEKARNAH.

JOS. TRINER

Uvaževalec in Izvaževalec.

1333-1339 So. Ashland Ave.

Chicago, Ill.

TRINERJEV LINIMENT je precej močno zdravilo, lahko se ga pomeša z oljnim oljem. Večkrat se pripeti, da bolečine v udih, sklepah in mišicah prenehajo že pri prvi uporabi. Imejte ga vedno doma pri rokah, da je lahko takoj rabite, ako je treba.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

obrestuje

hranilne vloge po 5%

od dne vloge do dne dvilga.

Rentni davek plača zavod sam.

Sprejema vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga. Dovoljuje posojila svojim članom proti zadostnemu poroštvo. Trgovcem, obrtnikom in zadrugam, ki postanejo člani, se eskomptujejo menice in vnovčujejo fakture.

Posredovalni zastopnik za Zed. države Severne Amerike

Frank Petrich,

4006 W. 31st St., Chicago, Ill.

Informacije daje brezplačno. Pismu je priložiti le za 2c pošt. znamko.